

११

लेकको यात्रा

दानिएलको खुट्टा निको हुन निकै ढिलो भएको थियो। धेरै चोटि डाक्टर उसलाई भेट्न पहाडको उकालो चढे, तर उनी जहिले आत्तिएका र अक्क न बक्क भएका देखिन्थे। तब दानिएलको अस्पतालमा गएर प्लास्टर झिकने बेला आयो। यतिखेर डाक्टरले दानिएलको बुवालाई खास कुरा खोले - उनले जस्तै सुर्ता गरिरहेका थिए, त्यस्तै हुन आयो: दानिएल ठीक प्रकारले हिँड्न नसक्ने भएछ; किनकि उसको चोट लागेको खुट्टा उसको सद्दे खुट्टाभन्दा धेरै छोटो भएको थियो। यसकारण एकदम दुःखी हुनुभएको बर्नियरज्यू सिकर्मीकहाँ गएर दानिएलको लागि एक जोडा सानो बैसाखी बनाउन लगाउनुभयो; त्यसपछि उहाँ दानिएलको एक जोड जुत्ता लिएर सार्कीकहाँ पुग्नुभयो र उनलाई एउटा जुत्ताको तलुवामा साढे एक इन्च थपेर मोटो पारिदिन अह्राउनुभयो। सिकर्मी र सार्की दुवैजनालाई एकदमै अत्यास लाग्यो। सिकर्मीले दानिएललाई मक्ख पार्न बैसाखीहरूको समाउनेमा सानो भालुका टाउकाहरू कुँदिदिए भने सार्कीले बूटजुत्ताहरूमा चकलेटका कुड्काहरू कोचेर पठाइदिए। अनि दुवैजनाको काममा ठूलो सफलता भएछ। दानिएलले आफ्ना बैसाखीहरू एउटा नयाँ खेलौनाको

रूपमा हेर्यो र तिनलाई लगेर चलाउन पाऊँ भनेर ऊ साह्रो अधीर थियो ।

एक-दुई दिन त एउटा उत्साहित फटेङ्ग्राङ्गै घरको अधिल्लिर उसले बैसाखीको मद्दतले आफैलाई उचाल्दै यताउता गर्‍यो । तब उसले आफ्ना बुवा माथि लेकमा उच्च खर्कहरूहुँदो आफ्ना गाईहरू चराउन जानुहुन्छ रे भन्ने सुन्यो । यो कुरा सुन्नासाथ दानिएल भुइँमा बसेर जोडले रुन-कराउन थाल्यो; किनभने उसका भालुले सिँगारिएका सुन्दर बैसाखीहरू लिएर र उसका नयाँ बुटहरू लगाएर पनि ऊ गाईहरूपछि-पछि लागेर उँभो, लेकतिर कहिल्यै जान सकिदैन भन्ने कुरा उसले झट्टै थाहा गर्‍यो । दानिएल प्रायः डाँको छोडेर रुदैनथ्यो, तर अहिले उसले बेसरी डाँको छोड्यो । अनिता, उसका बुवा र हजुरआमा सबैजना हतार-हतारसँग दाउराको खलियोतिर कुदे, जहाँ दानिएल रोइरहेको थियो, अनि उनीहरू सबै मिलेर उसलाई हल्लाउन र उसलाई म्वाइँ खान थाले । क्लाउस, जसले धेरै हल्लाखल्ला मन पराउँदैनथ्यो, आफ्नो आङ तन्कायो र ड्यारि निकालिदियो । आखिरमा आएर दानिएलको बेखुशीको कारण उनीहरूले थाहा पाए । उनीहरू सबैले थुप्रै सान्त्वना दिने योजनाहरू बनाउनुमा बल गरे, र अन्तमा यो कुरा निश्चित गरियो: सानो काठको गाडामा चढेर दानिएल तल बजार-स्थलमा गाईहरू एकै ठाउँमा भेला पार्ने काम हेर्न जानेछ; त्यसपछि घोडाले तानिने गाडामा बसेर ऊ बगालको पछि-पछि लेकमा हाँकिनेछ, एक रात त्यहाँ परालमा सुत्नेछ र भोलिपल्ट तल फर्केर आउनेछ । अनिता ऊसँगै जानेछिन्, तर हजुरआमा र क्लाउसचाहिँ घरमै बसेर घर कुर्नेछन् ।

त्यो विशेष दिन सफा र नीलो हुँदै झुल्कियो; आज केही न केही गजब कुरा हुन लाग्दछ भन्ने भान लिँदै दानिएल सखारै बिउँझ्यो । त्यो के थियो, सो कुरा जब उसले सम्झ्यो, तब उसले जयको नारा निकाल्न खोज्यो; त्यसपछि उसले क्लाउसलाई पलडमाथि आफूकहाँ तान्यो र यसलाई त्यस दिनमा हुने सबै कुरा बताउन थाल्यो । तर क्लाउसले त्यसमा अलिकति पनि चाख लिएन, अनि जबरजस्ती गरेर ऊ उम्क्यो र आफ्नो पुच्छर टाडो पाउँदाउराको खलियोतिर मुसा मार्न हिँड्यो । एक घण्टापछाडि दानिएल एउटा गाडामा कुपुक्क परेर बसेको थियो र अनिताले उसलाई तल गाउँमा लगिन् । बजार-स्थलमा पुनुभन्दा धेरै अघि नै उनीहरूले गाईहरूका घण्टीहरू

टडटड-ट्याडट्याड बजिरहेका र तर्सिएका गाईहरूको बाँ-बाँ गरेका आवाज, मानिसहरूको चिच्याहट अनि उत्तेजित केटाकेटीहरूका तीखा खित्काहरू सुने। अनि धारानेरको कुनेटो काटेर दम्साइला खुड्किलाहरूहुँदो घच्याकघच्याक गर्दै तल पुगेपछि एउटा उदेकको दृश्यले उनीहरूलाई स्वागत गर्यो।

बजारभरि गाईगाई र बाछाबाछीहरूको साह्रो खचाखच भएको रहेछ; ती सबै टडटड बज्ने घण्टी लगाइएका र चञ्चल भई आफ्ना टाउकाहरू झट्कारिरहेका रहेछन्। गाईहरू यताउता भाग्न खोजे र एक-अर्कामाथि चढे। खुद्रा-पसलनेर जवानहरूले एउटा भर्खरको साँढैलाई हप्काइरहेका थिए; किनकि त्यो साँढै पसलको झ्यालबाट आफ्नो टाउको घुसान् खोज्दैथियो। अनि गाईहरूको बीचमा जताततै केटाकेटीहरू गुरु र कुदिरहेका थिए; किनभने यो दिन बिदा थियो, र स्कूलको छुट्टी थियो।

किनकि स्वीजेरल्याण्डमा, जब जमिनहरूमा घाँस पलाएर बढ्दै जान्छ, तब गाईहरू गर्मी यामभरि माथि लेकमा उच्च खर्कहरूहुँदो चरेर जान्छन्। त्यतिखेर औलहुँदो घाँस पाक्छ। गोठालाहरू माथि लेकमा गाईबस्तुको साथमा रहन्छन् भने तिनीहरूका स्वास्नी र छोराछोरीहरू घरमा छोडिन्छन्। तर तिनीहरू सबै बाटो लाग्ने दिनमा तिनीहरूले गाईहरू अलग-अलग बाटोमा हिँडाउनुअघि एक ठाउँमा भेला पार्छन्। त्यस दिनमा सब केटाकेटीहरू आ-आफ्ना गाईहरूको पछि-पछि लेकतिर चढ्छन् र गाईहरू आ-आफ्ना गोठमा ठीकठाक बसाउन त्यही दिन लेकमा बिताउँछन्।

जब दानिएल बजारमा आइपुग्यो, तब सबै मानिसहरू उसको वरिपरि घुइरो लागे; किनकि उसको अस्पताल-यात्रादेखि उसो ऊ गाउँमा तिनीहरूको सामु देखा परेको थिएन; आज यसको पहिलो पल्ट थियो। सबैजना उसलाई हेर्न चाहन्थे। सबै केटाकेटीहरूले उसको गाडा तान्न खोजे र सब आइमाईहरूले उसलाई म्वाइँ खाने कोशिश गरे। यस्ता गाईहरू, भीड़हरू र गोला-गोला, चिप्ले-चिप्ले बिछाइएका ढुङ्गाहरू भएर पनि दानिएल गाडाबाट भुइँमा नलडेको कति अचम्म! अब हिँड्ने बेला भइसक्यो। गोठालाहरूले आ-आफ्ना गाईबस्तुको बीचबाट आफ्नो नाइके गाई समातेर लगे; तब तिनीहरूका अरू गाईहरू पछि-पछि आइरहेका थिए। नाइके गाईलाई सबभन्दा ठूलो घण्टी लगाइन्छ र त्यसलाई अरू

सबैले पछ्याउँछन्। बर्नियरज्यूले आफ्नो नाइके गाईलाई काँधको मालामा समातेर तान्दै लानुभयो र उहाँका थोरै बस्तुभाउ भने त्यस भीडबाट निस्कने बाटो खोज्दै बल गर्दैथिए। उहाँ आफ्नो हात नाइके-गाईको काँधमा राख्दै दानिएलको गाडानेर आइपुग्नुभयो। 'खच्चर-गाडा सार्कीको दोकान-पछाडि पर्खिरहेको छ,' उहाँले भन्नुभयो; 'यसकारण दानिलाई त्यसमा राख त, अनिता; र हामी अघि बढ्नेछौं।' उहाँ आफ्ना गाईहरू साथमा लगेर अघि बढ्नुभयो, र घण्टा-घरको पछाडि भएर खुड्किलाहरूहुँदो ठाडा उकालो चढ्नुभयो। एउटा सपेरा-बाँसुरी बजाउने मान्छेलाई झैं एक हुल केटाकेटीहरू उहाँलाई पछ्याउँदैथिए; किनकि केटाकेटीहरू सबै बर्नियरज्यूलाई मन पराउँथे। थोरै समयभित्र त्यो खच्चर-गाडा अगाडि भएका ती गाईहरूका हाँ पुगिहाल्यो। अनिता लगामहरू समात्दै र आफ्नो जिब्रोले खटखट आवाज निकाल्दैथिइन् भने तिनको पछाडि दानिएल आफ्ना बैसाखीहरू उचाल्दै र आफ्नो स्वर सकेसम्म उचालेर चिच्याउँदै बसेको थियो। ती बैसाखी उसले गाउँका मानिसहरूलाई देखाउन ल्याएको थियो।

दानिएलले लेकतिरको यो यात्रा कहिल्यै बिर्सैन। नेपोलियन नाउँ भएको बाछा थकित भयो र पछि-पछि घच्याड-घच्याड गर्न थाल्यो। यसैले दानिएल निहुरियो र आफ्नो हात त्यसको काँधमाथि राख्यो र त्यसलाई गाडाको छेउ-छेउ पादैं तान्यो। दानिएलको बुवा पछाडि फर्केर हेर्नुभयो र मुसुक्क हाँस्नुभयो। 'ऊ थाकेको छ, विचरो सानो बाछा!' उहाँले भन्नुभयो; 'त्यसलाई तिमिसँगै गाडामा राख्नु राम्रो हुन्छ, दानि।' उहाँले खुट्टा लर्खराइरहेको प्राणीलाई उठाएर गाडामा राख्नुभयो; अनि दानिएलले आफ्ना पाखुराहरू त्यसको रौं नै रौं भएको घाँटीको वरिपरि फैलायो र खुशीले रमाउँदै चिच्यायो। यो सुन्दर आँखा, नरम कानहरू भएको र त्यसको निधारमा फिक्का खुम्कक परेका रौंका झुप्पा भएको एउटा असल बाछा थियो। उनीहरू सँगसँगै बनतिर हेर्दै धूपीघारीको गन्ध सुँघ्दै बसे।

जब उनीहरू जङ्गलबाट बाहिर निस्के, तब उनीहरूले यति उकालो चढेका थिए कि त्यहाँबाट उनीहरूले बेसीलाई घेरिरहेका हरिया डाँडाहरूको पछिल्लिर हिउँले ढाकेका हिमश्रृङ्खलाहरू देख्न सके, जहाँ हिउँ कहिल्यै पगलँदैनथ्यो। दानिएल पछाडि पल्टेर सेता चुचुराहरू गन्दैरह्यो र

आफै स्वर्गमा भएको कल्पनामा डुब्यो । त्यसपछि उसको त्यो खुशीयाली पूरा गर्न अनिताले अचानक एउटा लामो बटारिएको रोटी र एउटा चीजको टुक्रा निकालिन् र उसलाई आफ्नो खाना खान बस भनिन् । यसैले ऊ सनौलो छिल्को भएको रोटीको एक छेउदेखि खान थाल्यो; यस बेला बाछाले आफ्नो रातो जिब्रो निकालेर अर्को छेउमा चाट्यो । अनिताले खच्चरलाई आफ्नै बाटो लाग्न दिएर त्यसलाई त्यत्तिकै छोडिदिएकी थिइन् । पाखाहरूहुँदो यही उचाइमा फुल्ने लेकाली फूलहरू हजुरआमाको लागि टिप्दै तिनी तल-माथि भौतारिन् । अनितासँगै पाखाहरूहुँदो तल-माथि गर्दै फूलहरू टिप्न र दगुर्न पाए कति मज्जा हुन्थ्यो होला, दानिएललाई लाग्दथियो । तर धेरै बेरसम्म यो कुरा विचार गर्ने उसलाई समय नै थिएन; किनकि त्यहाँ उसलाई खुशी पार्ने अरू थुप्रै कुराहरू थिए । अनि साँच्चै ऊ लङ्गडो नहुँदो हो त उसले भालुले सिँगारिएका बैसाखीहरू कहिल्यै पाउनेथिएन, न ता उसले गाड़ामा बसेर आफ्ना हातले यही बाछालाई अँगालो मार्न पाउनेथियो ।

अब बाटो ठूलो धूपी रूखका जराहरूको वरिपरि केंची-मोड़ भएर घुम्यो; जब उनीहरूले त्यो कुइनेटो पार गरे, तब उनीहरूका आँखाको सामु तिनीहरूका गृष्मकालीन गोठ देखा पर्यो – पहेंला फूलहरूले फुलेको मैदानको बीचमा ढोका बन्द गरिएको एउटा गाईको गोठ टिङ्ग उभिएको थियो; त्यसमा एउटा बस्ने कोठा जोडिएको थियो । त्यसको ठीक पछिल्लिर पहाड़का भिराला पाखाहरू उठेका थिए । यो पहाड़ी गोठ साह्रै जाऊँ-जाऊँ लाग्ने देखिन्थ्यो । उनीहरू आएर ढोका खोल्न र यसमा बस्न उनीहरूको लागि पर्खिरहेको जस्तै थियो । यो गोठ देखेपछि गाईहरू अलिक छिटो-छिटो अघि बढे र तिनीहरूका अल्छीलाग्दा घण्टीहरू रमाइलोसँग टाड-टाड टुड-टुड घन्किन थाले । यस गोठको बाहिर काठे डुँडभित्र एउटा पानीको मूल कलकलायो र तिर्खाएका बस्तुभाउले आफ्ना टाउका त्यसमा घुसाएर धेरै बेर हल्ला गर्ने गरी पानी पिउँदै रहे । दानिएल र बाछा गाड़ा-बाहिर गुडुल्किए र तिनीहरूले पनि पिए । त्यसपछि उनीहरू सबै ढोकाको वरिपरि जम्मा भए, र बर्नियरज्यूले ताला खोल्नुभयो र भित्र पस्नुभयो । पूरा हिउँदभर नै हिउँमा पुरिएकोले गाईगोठ ओसिलो र चिसो थियो; तर उनीहरूले दाउरा र चाहिने मालमत्ताहरू खच्चर गाड़ामा हालेर ल्याएका थिए । उनीहरूले आगो बाल्न लागे । जब अनिताले धक्का दिएर झ्यालहरू खोलिन्, तब

घाम भित्र चम्क्यो र जताततै धूलो झलल्ल देखियो। अनिता एउटा कुचो र पोतो लिएर चारैतिर सफा गरिन्, अनि दानिएल एउटा खुशीले उफ्रिने फटेङ्ग्राङ्गै फुत्रुक-फुत्रुक गर्दै पछि-पछि आयो। गाईहरूलाई बिछ्याउन एक अँगालो स्रोत्तर ल्याउनलाई बर्नियरज्यू भर्याङ्ग चढेर माथि बुइगलतिर बेपत्ता हुनुभयो। तब दूध दुहुने बेला भयो र बस्तुभाउ एक-एक गर्दै भित्र आए। त्यसपछि खाना खाने समय भयो, अनि दानिएलका बुवा र अनिता टेबिलनेर मुढाहरूमा बसे, तर दानिएलचाहिँ भुइँमा एउटा गुन्द्रीमाथि बस्यो; किनकि खुट्टाले गर्दा मुढामा बस्न उसलाई असजिलो थियो। उनीहरूले रोटी, धूवाँमा सेकेर तयार पारिएका, मासुले भरिएका आन्द्रा र चीज खाए, साथै ठूला-ठूला काठका बटुकाहरूबाट तातो कफी पिए। यो अति मीठो खाना थियो। जब दानिएलले आफ्नो अन्तिम गाँस भ्यायो, तब उसले आफ्ना खुट्टामा उभिन जबरजस्ती गर्‍यो र आफ्ना पाखुराहरू आफ्नो बुवाकहाँ पसार्यो।

‘के तिमी अब ओछ्यानमा जान मागछौ?’ उसलाई माथि उठाउँदै उसको बुवाले सोध्नुभयो। ‘अँह,’ दानिएलले दहोसँग जवाफ दियो; ‘म त तपाईँले मलाई पहाडको टुप्पामाथि लानुभएको चाहन्छु।’ बर्नियरज्यू अतालिनुभएको थियो। पहाडको टाकुरामा पुग्न, त्यस्तै पचीस मिनेट जतिको ठाडो उकालो बाटो थियो, र दानिएल एउटा गह्रौँ बालक थियो। तर आफ्नो सानो छोराको जस्तै कुरा पनि इन्कार गर्नु उहाँलाई असम्भव लाग्थ्यो। यसैले उहाँ आफ्नै मूर्ख्याइँमा हृदय खोलेर हाँस्नुभयो र दानिएललाई आफ्नो काँधमाथि राखेर अघि बढ्नुभयो। दानिएलले आफ्ना कुर्कच्चाहरूले आफ्ना बुवाको छातीमा ढङ-ढङ बजाउँदैथियो र अनिता उहाँको कोटको फेर समातेर पछ्याइरहेकी थिइन्। पहाडको टाकुराचाहिँ दुर्लभ, सुन्दर फूलहरूले ढाकिएको थियो; अनि अनिता तिनीहरूमा दौडिन्। सास अति बढेको कारणले बर्नियरज्यू बोल्न सक्नुभएन, तर बिस्तारै लमक-लमक लम्किरहुनुभयो। आखिरमा जब उनीहरू टाकुरामा पुगे, तब मात्र उहाँले दानिएललाई भुइँमा राख्नुभयो; त्यसपछि उनीहरू सबै वरिपरि हेर्दै बसे र आ-आफ्ना विचारहरूमा डुबे। किनकि जहाँ-जहाँ उनीहरू हेर्दथे, त्यहाँ गुलावी हिउँका चुचुराहरू उनीहरूको सामु ठाडो हुन्थे। घाम अस्ताउँदैथियो, र तल बेंसीमा साँझ परिसकेको थियो। तर यहाँ अग्ला

डाँडाहरूमा घामका अन्तिम किरणहरू परेर ती चहकिलो, सिन्दुरे रङ्गको बान्कीले ढाकिए। दानिएल एउटा अँग्रेज केटो भएको भए, हिमालहरूमा त आगो पो बलिरहेछ भन्ने ठान्थ्यो होला, तर ऊ यस्तो दृश्यसित परिचित थियो, यसैले केवल ढुक्क भएर उसले खुइय्य मात्र गर्‍यो। अनि उनीहरू हेर्दै बस्दा घाम ढुब्यो र माथिल्ला टुप्पा-टुप्पाहरूमा मात्र अलिकता सुन्तला रङ्ग रह्यो। त्यसपछि जगमगाहट एकैसाथ बिल्यो र चिसा, नीला हिउँले ढाकिएका पहाडहरू र तिनीहरूका पछाडिबाट देखा पर्ने ताराहरूबाहेक त्यहाँ देखिने अरू कुनै कुरा बाँकी रहेन। अब चाँडै जून उदाउँदैथियो र टाकुराहरू जगमगाउँदा चाँदीमा परिणत हुनेछन्।

गोठमा फर्केर आउनु र झ्यालको सिसामा आगोको पिलपिल उज्यालो देख्नु र दन्किरहेका काठका टूटाहरूको वरिपरि भेला हुनु र रात बाहिर थुनिराख्नु बडो गजबको कुरा थियो। गोठतिर जाने ढोका खुलै थियो र त्यो बाछा भौतारिँदै कोठाभित्र आयो र आफ्ना लामा-लामा खुट्टा आफूमन्तिर खच्याक-खुचुक खुम्च्याउँदै दानिएलको छेवैमा भुइँमा सुत्‍यो।

‘म त बाछासँग सुत्छु,’ आफ्नो ठाडो स्वरमा दानिएलले घोषणा गर्‍यो।

‘हुँदैन, दानि!’ अनिताले झट्ट भनिन्; ‘तिमीलाई उपियाँ सनेँछ, अनि!’

‘तर नेपोलियनको उपियाँ हुँदो हो त त्यो मलाई अघि नै गाडामा नै सरिसक्नेथियो होला,’ दानिएलले तर्क गर्‍यो; ‘कृपया पापा, मलाई नेपोलियनसँग सुत्न एकदमै मन लागेको छ।’

तब दानिएलको बुवाले योचाहिँ केही समयसम्म छोराको सानो मनलाई खुशी पार्ने अन्तिम मौकाको रूपमा लिएर जसोतसो त्यो मिलाउन सकिन्छ भन्नुभयो। यसैले उहाँले एउटा बोरा परालले भरिएको डसनामाथि सजाउनुभयो, र त्यसमाथि दानिएल कम्बलमनि गुट्टुमुट्टु पारियो। नेपोलियन उसको छेवैमा परालको रासमा मक्ख पढेँ पल्टियो। त्यहाँ एउटै मात्र पलङ्ग थियो, त्यसमा अनिता सुतिन्; अनि बर्नियरज्यू बुइगलमा चढेर परालको रासमाथि आराम लिनुभयो।

१२

अनिताको ईख फेर्ने काम

लुसियान् आफ्ना गाईहरू लिएर उँभो लेकमा गएन; किनकि मोरेलहरूका जम्मा चारओटा मात्र गाई थिए; गर्मी यामभरिको लागि उनीहरूले आफ्ना गाई अर्को गोठको बगालमा मिलाएर लेकमा पठाएका थिए। त्यसकारण आफ्नै घरको वरिपरि बारीमा घाँस काटेर सुकाउने बेला नहोउन्जेल स्कूल भ्याएपछि लुसियान्लाई मस्त फुर्सद हुन्थ्यो। ऊ प्रायः दिनदिनै पहाडै बूढाकहाँ जान्थ्यो। उसको घोडा करिब-करिब सकिएको थियो, अनि लुसियान्जतिकै उमेर भएको केटाको लागि यो एउटा अति सुन्दर हस्तकलाको काम थियो। योचाहिँ उसले कुँदेर बनाएका सबभन्दा ठूलो काम थियो, यो जगर उडिरहेको र भुइँ झण्डै नछोइएका सा-साना टापहरू भएको घोडा। लुसियान्ले यसमा घण्टाँघण्टा लगायो, र हरेक मांसपेशी नै एकदम जस्तोको त्यस्तै देखिने बनाउन सकोस् भनेर उसले छरछिमेकमा भएको एक-एक घोडालाई अध्ययन गर्‍यो।

ऊसँग अझै थुप्रै समय थियो; किनभने भुइँ-घाँस काट्ने बिदा नसकिने बेलासम्म प्रतियोगिताको जाँच हुनेथिएन, तर स्कूलमा कसले जित्छ होला भन्ने कुरामा केटाकेटीहरू अघिदेखि नै अड्कलबाजी गर्न थालिसकेका

थिए। यो जित्नेचाहिँ दूधवालाको छोरो माइकल हुन्छ होला भनेर लगभग सबै केटाहरूले विचार गरे; त्यसले एउटा खाँबोमाथि चढिरहेका दुईटा भालुहरू कुँदेको थियो। त्यसले यसमा खूब परिश्रम गरेको थियो, र यो एउटा असल हस्तकलाको काम थियो; तर लुसियान्को विचारमा ती भालु कुकुर हुन् कि अरू कुनै जनावर हुन् भनेर सजिलै झुक्किन सकिन्थ्यो। उसले चुपचापसित नियालेर तिनमा हेर्दैथियो, जब कि अरू भुराहरूले वाह-वाह गर्दै यसको खूब तारिफ गरे। लुसियान्को विचारमा उसको घोडासँग कोही झुक्किन सक्दैनथ्यो; त्यो त अरू कुनै थोक होइन, तर निश्चय नै एउटा घोडा थियो। अब माइकलका भालुहरूलाई देखेर ऊ आफैले नै पुरस्कार जित्छ भन्ने कुरामा लुसियान् निश्चित भयो। उसको प्रदर्शनीसित बराबर भएको कुनै पनि थोक नै थिएन। उसले आफैलाई पुरस्कार लिन गएको कल्पना गरिरहेको थियो; उसको कल्पनामा सबैजना अचम्म मान्दै र छक्क पर्दै उसलाई नै हेरिरहेका थिए। त्यसपछि तिनीहरू सबैले उसको घोडामा चाख मानेर त्यसलाई हेर्न खोजिरहेका थिए। अँ, शायद तब तिनीहरूले उसलाई बढी मन पराउनेथिए।

केटीहरूका प्रदर्शनीहरूको विषयमा ठूलो वादविवाद थियो। अनिता स्विटर बुन्नुमा सिपालु थिइन्। जुन समय तिनले स्कूल जान पाइनु, तर घरमा बसी दानिएलको हेरचाह गरेकी थिइन्, त्यतिखेर हजुरआमाले तिनलाई सिकाउनुभएको थियो। एउटा आँखा दानिएलतिर लगाउँदै र आफ्ना सुईराहरू चलाएर टिकटिक आवाज निकाल्दै तिनी आफ्नो सानो मुढामा बस्ने गर्थिन्। जब तिनलाई खाँचो पर्थ्यो, तब हजुरआमा, जो बाँहदार कुर्सीमा बसिरहनुभएको थियो, तिनलाई सघाउन तयार रहनुहुन्थ्यो। अनिताले दानिएलको निमित्त आइतबार र चाडपर्वका दिनहरूमा लगाउने, घाँटीमा र कम्मरमा चम्किला रङ्गका लेकाली फूलहरूका बुट्टा हालेको एउटा गाढा नीलो स्विटर प्रदर्शनीमा राख्न बुन्दैथिइन्। तिनले त्यसलाई तुरेकी थिइनु, तर त्यो राम्रैसँग मिल्दै आइरहेको थियो। तिनी खेल्ले मैदानमा बसेर बुन्दै गर्दा सबैजनाले त्यसको तारिफ गरे। 'मेरो विचारमा त तिमीले अवश्य नै पुरस्कार पाउँछ्यौ, अनिता,' तिनका कति साथीहरूले भने। 'मारसेलीले जस्तो रिबन बनाउनु भन्दा त तिमीले गरे जस्तो ढाँचा बनाउनु अति गाह्रो छ; हरेकले नै यसो भन्छन्।' तब अनिता आशावादी भइन्। तिनले पुरस्कार

जित्ने ठूलो इच्छा गरिन् । तिनले हिसाबमा त्यस्तो नराम्रो नम्बर ल्याएकोमा पनि त्यसले यसको अतिकता पूर्ति गर्नेथियो; अनि हजुरआमा, बुवा र दानिले कति मक्ख परेर नाक फुलाउनेथिए होला । तर लुसियान्को जस्तो होइन, तिनीसँग एकदम थोरै समय हुन्थ्यो; किनकि स्कूलपछिका समयहरूमा तिनी सधैं व्यस्त हुन्थिन् । अनि अब घाँस काट्ने बिदा शुरु भइसकेको थियो र मिरमिरे उज्यालोदेखि साँझमा अँध्यारो नभएसम्म सब केटाकेटीहरू बारीहरूहुँदो ठूला मानिसहरूको साथ-साथमा काम गर्दथे ।

भुइँघाँस काट्ने बेलाचाहिँ एउटा गजबको आत्मिय आदान-प्रदान गरिने समय थियो । बर्नियरको छिमेकीका, काम सघाउन सक्ने हुर्किएका छोराहरू हुन्थे । तिनीहरू बर्नियरका गाईहरू गोठाला गर्न माथि लेकमा पठाइए । त्यस बखत बर्नियरज्यू तल उहाँका आफ्नै पाखाहरूमा घाँस काट्न झर्नुहुन्थ्यो । उहाँले आफ्नै घाँस काटिसक्नुभएपछि उहाँ जहिले पनि मोरेलको सानो मैदानमा घाँस काट्नुहुन्थ्यो; किनभने मोरेल माइजु एउटी बिधवा थिइन्, र लुसियान् ठूलो खुर्पा चलाउन सक्ने भएको थिएन । यी कराला पहाडी पाखाहरूमा कुनै ट्याक्टर वा घाँस काट्ने मेसिन चल्दैनथियो । केवल मच्चाएर चलाउने ठूला खुर्पाहरू प्रयोगमा आउँथे, जससित बारीभरि भुइँको घाँस काटिन्थ्यो र लहर-लहर पारिएका घुमेका गुजुल्टाहरू लगाइन्थे । ठूलो खुर्पा चलाउने मानिसको पछि-पछि आइमाई र केटाकेटीहरू काँटे लट्टीहरू बोकेर गुजुल्टाहरू परेको घाँस तान्दै र घाँस सुकाउन चारैतिर पातलो हुने गरी बारीभरि फिँजाउँथे । साना केटाकेटीहरूका समेत यस्ता स-साना काँटे लट्टीहरू हुन्थे; किनकि सोझै आफ्ना खुट्टामा उभिन र हिँड्न सक्ने हरेक बालकले घाँस काट्ने काममा सघाउनुपर्थ्यो ।

दानिएलका बुवा र अनिताले मरिमेटर काम गर्नुपर्थ्यो; किनकि उनीहरूको विशाल भिरालो खर्क थियो र उनीहरूलाई सघाउन उनीहरू कसैलाई ज्याला दिन सक्दैनथे । चिसो, सफा बिहानीपखमा आफ्नो काम शुरु गर्न उनीहरू हरेक बिहान घामको झुल्कोमा उदथे । दिउँसो हजुरआमा र दानिएल उनीहरूसँगै मिसिन्थे । हजुरआमा बिस्तारै र कनी-कनी काम गर्नुहुन्थ्यो भने दानिएलचाहिँ कहिल्यै काम गर्दैनथ्यो; किनभने उसले काँटे लट्टी र बैसाखी एकैसाथ सम्हाल्नै सक्दैनथ्यो । ऊ त एउटा कँगारुझैं सुकिसकेको घाँसका थुप्राहरूबीच उफ्रिन्थ्यो वा सुकेको घाँसका ठूला-ठूला

रासहरूमनि आफै पुरिन्थ्यो; अनि जब ऊ थकित हुन्थ्यो, तब ऊ घाममा उत्तानो परेर लम्पसार पल्टिन्थ्यो र मस्त निदाउँथ्यो ।

बर्नियरज्यूले पहिले आफ्नो बारीको घाँस काट्नुभयो, त्यसपछि आफ्नो परिवारलाई उहाँका सुकेको घाँसका भारीहरू बनाउने काम छोडेर उहाँ मोरेलको बारीमा घाँस काट्न जानुभयो । लुसियान्ले दानिएलको दुर्घटना गराएको कारणले गर्दा यस साल बर्नियरज्यू उनलाई सघाउन आउनुहुन्छ कि आउनुहुन्न भनेर माइजु मोरेल चिन्तित भइरहेकी थिइन् । तर उनले चिन्ता नगरे हुन्थ्यो; किनभने एकदिन बिहान उठेर आफ्नो झ्यालबाट उनले उहाँलाई कम्मरसम्म आफ्नो लुगा खोलेको खैरो जीउमा ठूलो खुर्पा चलाउँदै मरिमेटर काममा जुट्नुभएको देखिन् । उहाँ ईख फेर्ने खालको मानिस हुनुहुन्नथियो । ‘छिटो गर, लुसियान्!’ उनले भनिन्; ‘बर्नियरज्यूले अघि नै बारीमा काट्न थालेछन्; बाहिर दौडिहाल, र घाँस फिँजाउन थालिहाल ।’ अलिक अप्ठ्यारो मान्दै लुसियान् लोसे पाराले खुट्टा घिसाउँदै बारीतिर निस्क्यो । आफ्ना आँखा भुइँमा अड्याएर उसले बर्नियरज्यूलाई बिहानको अभिवादन गर्‍यो । जुन मानिसको काम उसले बिगारेको छ, त्यस मानिससँग काम गर्न उसले रुचाउँदैनथियो; यसैले उहाँदेखि ऊ सकेसम्म टाढै रह्यो । त्यसै गरी नै बर्नियरज्यूले पनि ऊसँग गफ गर्ने चाह गर्नुभएन । एउटा छिमेकीको बारीमा घाँस काट्नु एउटा कुरा थियो, तर त्यही केटोसँग, जसले उहाँको सानो छोरालाई घाइते बनाएको थियो, कुरा गर्नु अर्को कुरा थियो । दिउँसो अनिता एउटा कपडामा आफ्नो बुवाको खाना लिएर आइपुगिन् । तिनले लुसियान्को कुनै ख्याल नै गरिनन्; अनि जब उसले तिनलाई आइरहेकी देख्यो, तब ऊ लुसुक्क घरभित्र सुइँक्यो ।

मोरेलको बारीको घाँस काट्न बर्नियरज्यूलाई तीन दिन लाग्यो । तेस्रो दिनचाहिँ स्कूल-बिदाको अन्तिम दिन थियो । लुसियान् स्कूल जानुभन्दा अघि नै बारीबाट सुकेको घाँस हटाउन लुसियान्, उसकी आमा र दिदीचाहिँ मरिमेटर काम गर्दैथिए । अनिता सधैंझैं आफ्नो बुवाको खाना साथमा लिएर आइपुग्दा उनीहरू सबैजना बारीमा थिए । तिनी एकदम हतारमा थिइन्; किनकि भोलिपल्ट त हस्तकलाको प्रतियोगिताको लागि केटाकेटीहरूले आ-आफ्नो कला सुम्पिनुपर्थ्यो । अनि अनिताको स्विटर तुर्न अझ सानोतिनो काम बाँकी थियो । ‘मैले त्यो पुरस्कार हात पारूँला भन्नेमा

मलाई त शङ्का लाग्छ,' अनिता मनमनैमा बोलिन्; 'म त्यस पुरस्कारको खूबै चाह गर्छु, तर मैले नपाए तापनि त्यो स्विटर लगाएर दानि त राम्रो देखिनेछ।' मोरेलको जम्मा बारी घरको पछाडि परेको थियो; अनि आफ्नो घरतिर फर्किँदा अनिता लुसियान्को घरको सामुबाट भएर गइन्। दिन साह्रै गर्मी थियो, अनि अनिता तिर्खाएकी थिइन्। सानो बरण्डाबाट भान्साभित्र पस्ने ढोका खुलै थियो। 'म भित्र जान्छु र कलबाट पानी पिउँछु,' बरण्डाका खुड्किलाहरू उक्लँदै अनिताले विचार गरिन्; अनि यसो गर्दा यसमा कुनै गल्ती थिएन। दानिएलको दुर्घटना हुनु अगाडि त अनिता आफ्नै घरमा जस्तै गरी मोरेलको भान्साबाट भित्र-बाहिर गर्दथिइन्। जब तिनी खुड्किलाहरूको सिरानमा पुगिन्, तब तिनी एकाएक खड्ग्रङ्ग भएर ठिङ्ग भइन्, र चुपचापसित ट्वाल्ल पढेँ र अझ ट्वाल्ल पढेँ उभिइ नै रहिन्। त्यहाँ बरण्डाको बाहिरपट्टिको भित्तामा एउटा सानो टेबिल थियो; त्यसमाथि केही कुँदने औजारहरू र काठका स-साना चोइटाहरू थिए। यी चोइटाहरूको बीचमा पूरा बुर्कुसी मादैं गरेको, जगर उडिरहेको र सानदार टापहरू भएको एउटा घोडाको आकृति थियो।

अनिता पाँच मिनेटसम्म त्यस सानो आकृतिमाथि आँखा तन्काउँदै उभिइन्। तत्कालै तिनलाई थाहा भयो: पक्का पनि हस्तकला-प्रतियोगिताको लागि योचाहिँ लुसियान्को प्रस्तुति थियो। अनि त्यस छली केटाले कसैलाई केही भन्दैनथियो; यसैले उसले भाग लिन्छ कि लिँदैन, कसैलाई थाहै हुँदैनथियो, न ता ऊ कुँदन सक्छ भन्ने कुरा कसैलाई थाहा थियो। यो घोडा अति सानदार थियो, अनिताका डाही आँखाहरूले समेत त्यो देख्न सके। लुसियान्ले यो घोडा प्रतियोगितामा सुम्पन पायो भने त उसले सजिलैसँग पुरस्कार जित्नेथियो; कसैको प्रस्तुति पनि उसको जत्तिकै राम्रो हुँदथिएन। अनि अनिताको विचार अघि बढेर तिनले के सम्झिन् भने, जब लुसियान्ले त्यो पुरस्कार जित्छ, तब सबैजनाले वाह-वाह गर्दै उसको कामको तारिफ गर्नेछन्, र यसको खातिर शायद उनीहरूले उसलाई मन पराउन थाल्नेछन्। शायद उनीहरूले उसले दानिएललाई घाइते पारेको कुरासम्म पनि बिर्सन थाल्नेछन्। अनि लुसियान्ले पुरस्कार जित्न पायो भने ऊ खुशी हुनेथियो। त्यो पुरस्कार लिन टाउको ठड्याउँदै लुसियान् अगाडि पुगेर उल्लसित भइरहेको देख्नु अनिताको लागि सहन नसक्ने कुरा थियो। ऊ

खुशी हुनुहुँदैनथियो । ऊ कहिल्यै फेरि खुशी हुनुहुँदैनथियो । तिनको हातमा हुँदो हो त उसले फेरि खुशी हुन पाउनेथिएन । तिनीलाई ठीक समयमा त्यहाँ पुगेकी जस्तै लाग्यो ।

टेबिलको उचाइ बरण्डाको गजबारसित बराबर थियो, र हावाको एक झोंकाले काठका टुक्राहरू थर्र हल्लायो । एउटा बलियो हावाको झोंकाले यो घोड़ाजस्तो हलुका हस्तकला सजिलै हुत्याउन सक्नेथ्यो । जब तिनीहरूले यो सानो घोड़ा टुक्रिएको र तल माटोमा कुल्चीमिल्ची गरिएको भेट्टाए भने पनि कसैले यसमा कुनै शङ्का गर्नेथिएन । अनिताले आफ्नो हात बढाएर यसलाई उता धकेलिदिइन् । कट्याक्क यो कुँदेको घोड़ा ढुङ्गाहरूमाथि खस्यो; तब अनिता खुड्किलाहरूहुँदो तल कुदिन् र यसमाथि थ्याच्च लात राखिन् । बरण्डामाथिको गजबारबाट तल खसेको जुनै पनि कुरामाथि कसैले थाहै नपाईकनै कुल्चन सक्थ्यो । यसकारण लुसियान्को घोड़ा टुक्राटुक्रा भएर गोला-चिल्ला ढुङ्गाहरूको माझमा अलपत्र रह्यो, अनि अनिता बिस्तारै घरतिर लागिन् । तर अब त्यस दिनको चमक हराएको थियो र संसारको सुन्दरता पहिलेको जस्तो थिएन ।

थोरै समयमा तिनी आफ्नो घर देखिने ठाउँमा आइपुगिन् । अनि जब तिनले घरतिर जाने बाटोको मोड़ लिइन्, तब दानिएलले तिनलाई देख्यो र एउटा ठूलो स्वागत-ध्वनिले चिच्च्यायो । कुनै एकदमै मज्जाको कुरा भएको थियो, र उसले सकेको भए त ऊ तिनलाई भेट्न दौडिन्थ्यो होला, तर बैसाखीको सहाराले ऊ सके जति छिट्टै उकालो लरखरायो । ‘अनिता, अनिता!’ चम्किरहेका आँखासित दानिएलले चिच्च्यायो; ‘मलाई लाग्छ, यहाँ दाउराको रासमा केही स्वर्गका दूतिका आएका हुनुपर्छ । तल मैले दाउराको खलियोनेर एउटा सानो छाप्रो बनाएँ र लामो सुँड भएको एउटा सानो हात्ती भेट्टाएँ । त्यसपछि मैले हेरेँ र अर्को भेट्टाएँ, यसपालि मैले एउटा जुरो भएको ऊँट भेट्टाएँ । त्यसपछि लामा-लामा कान भएको एउटा खरायो, त्यसपछि गाईहरू, बाख्राहरू र बाघहरू भेट्टाएँ । अनि लामो घाँटी भएको जिराफ पनि मैले भेट्टाएँ । ओहो, अनिता; आऊ र तिनीहरूलाई हेर त; ती कति सुन्दर छन्! अनि अरू कसैले होइन, तर स्वर्गका दूतिकाहरूले नै तिनलाई दाउराको रासको छेउमा राखेका हुनुपर्छ, होइन त?’ ‘मलाई थाहा छैन,’ अनिताले जवाफ दिइन्, अनि तिनको स्वर तिनी रिसाएकी

जस्तै सुनियो । दानिएलले तीन दङ्ग खाँदै अनितातिर हेर्यो; किनकि उसको यस खबरले तिनीलाई अलिकति पनि खुशी पारेकै रहेनछ । खिष्टमसको बिहानीमा आफ्नो चट्टीमा क्लाउसलाई भेट्टाएदेखि उसो उसको जीवनमा भएको एकदमै गजबको कुरा यही नै थियो । तर उसको विचारमा, ती देख्दा तिनी पक्कै मक्ख पर्नेथिइन्; ती कति सुन्दर थिए, तिनलाई थाहै थिएन नि । जोशिलो भई ऊ सँगैसँगै फुत्रुक-फुत्रुक गर्दै गयो र उसको सास एकदम बढ्यो; किनभने अनिता ऊ तिनको साथमा हिँडेको अरू बेलाभन्दा छिटो-छिटो हिँडिरहेकी थिइन् । उसले तिनलाई दाउराको रासतिर तान्यो, त्यसको पछाडि हुत्तियो र कुँदिएका जनावरहरूको साथमा फेरि देखा पर्यो, जुनचाहिँ उसले एउटा सम्म परेको फलेकमा मिलाएर राखेको थियो । उसले तिनीतिर हेर्यो र निराश भयो; किनकि तिनको अनुहारमा न आश्चर्य लागेको सङ्केत, न आनन्द भएको कुनै लक्षण नै देखिन्थ्यो । ‘मेरो ख्यालमा कुनै केटाले तिनीहरूलाई यहाँ खसालेको हुनुपर्छ, दानि;’ तिनले कुरा काट्दै भनिन्; ‘तर यस कुरामा तिमीले मेरो टाउको किन यति साह्रो दुखाउँछौं र ? ती सबै त्यति राम्रा कहाँ छन् र ? अनि तिमी अब त ठूलो भइसक्यो; र अझ परीहरूमा विश्वास गर्ने ?’ तिनी फरक्क फर्किन् र खुड्किलाहरू चढिन्, अनि आफैलाई घृणा गर्दैथिन् । तिनी दानिएलप्रति कति निष्ठुरी भएकी थिइन् र उसको खुशीयाली तिनले एकैपल्टमा खतम पारेकी थिइन् । तिनले ऊसँग कसरी त्यसरी बोल्न सकेकी ? तिनलाई आखिर के भएको थियो ? तर तिनलाई के भएको थियो, सो तिनलाई भित्र मनमनैमा राम्ररी थाहा थियो । तिनले एउटा तुच्छ, छली काम गरेकी थिइन् र यसको विचारले तिनको हृदय गाह्रौं र अँध्यारो भएको थियो । तिनको जीवनदेखि सम्पूर्ण उज्यालो र आनन्द बिलेर गइसकेको थियो । अनि अब तिनले यो कुरा कहिल्यै भुल्न पाउनेथिइनन्; यसको दोष तिनलाई कहिल्यै छोड्नेथिएन । तिनी माथिको तलामा भएको आफ्नो ओछ्यान-कोठातिर दौडिन् र पलडमाथि लम्पसार परेर घुँक्क-घुँक्क रोइन् ।

१३

पहाड़े बूढ़ाको जीवन-कथा

यस साँझ लुसियान् फुरुङ्ग हुँदै बारीबाट घरतिर दौड़ियो। उसले मरिमेटेर काम गरेको थियो र उसको जीउ थाकेको थियो। तर उसको सानो घोड़ाले उसलाई पखिरहेको थियो। भोलि त ऊ यसलाई स्कूलमा लग्नेछ र सबैले नै उसले कति राम्रोसँग कुँदन् सक्छ भन्ने कुरा थाहा पाउनेथिए। हतार-हतार गर्दै ऊ खुड्किलाहरू चढ्यो र माथि पुगेपछि जिल्ल परेर अडियो। उसको घोड़ा त हराएको रहेछ; टेबिलमाथि केवल कुँदने औजारहरू र अलपत्र परेका काठका टुक्राटुक्राहरू रहेका थिए। शायद उसकी आमाले जो अलिक अघि नै घर फर्केकी थिइन्, त्यसलाई भित्र लगेकी होलिन्। बौलाहझैँ ऊ घरभित्र हुरियो। 'आमा, आमा!' ऊ चिच्यायो; 'मेरो सानो घोड़ा तपाईंले कहाँ राख्नुभएको छ हँ?' उसकी आमाले सुरुवाको भाँडोबाट आँखा उठाइन्। 'मैले त्यो देख्या छैनँ,' उनले जवाफ दिइन्; 'तिमी आफैले त्यसलाई कतैतिर राख्यौ होला।' लुसियान् एकदम छटपटाउन थाल्यो। 'मैले यसलाई त अन्त कहीं राखेकै छैनँ,' उसले जवाफ दियो; 'मैले यसलाई टेबिलमै छोडेको थिएँ, मलाई निश्चित छ। ओहो,

आमा, त्यो कहाँ पुगेको हुन सक्ला लौ ? यो खोज्न मलाई सघाउनुहोस् न ?’

उसकी आमा तुरुन्त उसको पछि आइन्; किनकि लुसियान्ले पुरस्कार जित्ने कुरामा उनी पनि ऊजतिकै उत्सुक थिइन्। सँगसँगै उनीहरूले तल-माथि छापा मारे। त्यसपछि उसकी आमालाई एउटा विचार आयो। ‘शायद यो गजबारबाट तल खसेको होला, लुसियान्,’ उनले भनिन्; ‘तल जाऊ, र त्यसलाई खोज।’ यसकारण लुसियान् तल गयो र खोज्यो। तर उसले धेरै बेरसम्म खोजिरहनुपरेन। उसले यो सब तुरुन्तै भेट्टाइहाल्यो – माटैमाटो लागेका, छरपष्ट परेका काठका टुक्राहरू, जुनचाहिँ एकताक उसको घोडा भएका थिए। उसले ती टुक्रा बटुलेर हातमा लियो र आमाकहाँ लग्यो; उनको उराठिलो चिच्च्याइ सुनेर मेरी दौडेर आइन्, र उनीहरू दुवैजना यी टुक्रामाथि डिट लगाउँदै र अति उदास हुँदै त्यहाँ उभिए।

‘पक्कै बिरालोले यो गरेको हुनुपर्छ,’ मेरीले अन्तमा भनिन्; ‘मलाई साह्रै दुःख लागेको छ, लुसियान्! के तिमीसँग बुझाउन सक्ने अरू कुनै थोक छैन?’ उसकी आमाले ‘ओह, लुसियान्!’ बाहेक अरू केही बोलिनन्, तर जुन स्वरमा उनले त्यो भनेकी थिइन्, त्यसबाट उनले के-के भन्न खोजेकी बुझिन्थ्यो। लुसियान् एक शब्द पनि बोलेन; ऊ घरभित्र गयो र भित्तामा भएको घडी हेरिरह्यो। ‘म माथि, पहाडमा जाँदैछु; म खाना खान फकेर आउँदिनँ होला’ भन्दा उसले नथर्कीकन बोल्न बल गरिरहेको थियो। बरण्डाको सिँढीबाट ऊ तलतिर दौडियो र घाँस काटेको बारी भएर उँभो लाग्यो, जहाँ सुकेको घाँसका मुठाहरू हरियो समुद्रमा उर्लिरहेका छालहरूझैं देखिन्थे। ऊ बनभित्र नहराएसम्म उसकी आमाले अँध्यारो अनुहार लिएर उसलाई हेरिरहिन्। त्यसपछि उनी घरभित्र पसेर भान्सामा फर्किन् र सुरुवाको भाँडोको छेउमा आँसु खसाल्दै रोइन्। ‘मेरो यस केटोका सब काम किन सधैं विफल हुन्छन् होला?’ उनी दुःखित हुँदै मुर्मुरिइन्; ‘के ऊ कहिल्यै कुनै कुरामा सफल होला र?’

लुसियान् बनहुँदो एताउता नहेरीकन उकालो लाग्यो। उसले एउटा हाँगाबाट अर्को हाँगातिर लुसुक्क लस्किरहेका साना खैरा-खैरा लोखर्केहरूको कुनै ख्याल गरेन। उसले गुमाएको पुरस्कार र उसको

साह्रो नमीठो उदासबाहेक उसले अरू कनै कुरा सोचनै सकदैनथ्यो। उसले पाउनुपर्ने आदर अब अरू कसैले पाउनेथियो। अनि ऊचाहिँ अझ मन नपरेको र निन्दाको पात्र भइरहनेथियो। कुँदने कलामा ऊ कत्तिको निपुण छ, सो देखाउने अर्को मौका उसले अब कहिल्यै नपाउला। उसले पुरस्कार नजितेसम्म कसैले त्यस कुरामा कुनै चासो लिनेथिएन। ‘अहिलेनै मुगलान ठोक्न पाए हुन्थ्यो,’ उसले आफैँभित्र विचार गर्‍यो; ‘तब यस्तो एउटा ठाउँमा म आफ्नो जीवन फेरि एकपल्ट शुरु गर्न पाउँछु, जहाँ कसैले मलाई चिन्दैन वा मैले गरेको केही पनि जान्दैन। म अर्कै बेंसीमा मात्र गएर बस्न सके त मैले हालै गरेजस्तै कसैसँग पनि डर मान्नुपर्नेथिएन।’ तब उसका आँखा आमने-सामने रहेका दुईटा पहाडका चुचुराहरूको बीचबाट भएर अर्को बेंसीमा पुर्‍याउने गल्छीमा परे, जुन बेंसीमा त्यो ठूलो शहर स्थित थियो, जहाँ मेरी काम गर्दथिन्। त्यस भन्ज्याङ्गको दृश्यले उसलाई जहिले पनि रोमाञ्चित पार्दथ्यो; यो भन्ज्याङ्गचाहिँ चिनेजानेका सब कुराहरूदेखि पर, एउटा नौलो संसारतिर पुर्‍याउने जस्तै देखिन्थ्यो। दुई चोटि त उसले गर्मी याममा घाम लागेको बेलामा त्यो भन्ज्याङ्ग पार गरेको थियो, जब त्यसका पाखाहरू फूलहरूले ढाकिएका थिए। अब त्यसलाई आँखा तन्काएर हेर्दा अचानक त्यो कुनै झ्यालखानाबाट उम्कने एउटा ढोकाझैं उसलाई लाग्दथ्यो।

जब लुसियान् बनबाट निस्क्यो, तब उसले पहाडे बूढाले उसलाई देख्नुभन्दा धेरै अघि नै उनलाई देख्यो। उनी आफ्नो घरको ढोकाको सामु आफ्नो च्यापु आफ्नो हातमा अङ्घाउँदै बेंसीको अर्कोपट्टिका पहाडहरूतिर एकोहोरो आँखा लगाउँदै बसिरहेका थिए। लुसियान्ले उनको नजिकैमा नपुगेसम्म उनले उसलाई देखेनन्।

‘आहा,’ आफ्नो दबिएको स्वरमा फ्याट्ट ती बूढा बोले; ‘फेरि आएको तिमी; भन त, कुँदने काम कस्तो चल्दैछ? र तिमी कहिले त्यो पुरस्कार जित्दैछौ?’

‘मैले पुरस्कार जित्न लागेको छैन,’ लुसियान्ले निन्याउरो पाराले जवाफ दियो; ‘मेरो घोडा त धूलोपीठो भएछ। मेरो ख्यालमा, बिरालोले यसलाई ठक्कर दिएर गजबारदेखि तल खसालेछ, र कसैले यसलाई लात्ताले कुल्चियो।’

‘आह, मलाई साहै दुःख लागेको छ,’ बूढाले शान्तसँग भने; ‘तर तिमी अरू कुनै थोक सुम्पिन सक्छौ, होइन र ? तिमीले कुँदेको बनबाखा नि कसो ? त्यो पनि एउटा राम्रो कला हो ।’

लुसियान्ले झोंकिँदै गोरेटोका ढुङ्गामा लात हान्यो । ‘त्यो त मैले ठीक औजारहरू नभईकन बनाएँ,’ ऊ प्याच्च बोल्यो; ‘अनि तिनीहरूले त्यो नै मेरो सबभन्दा राम्रो काम हो भन्नात्रेछन् । अहँ, मैले मेरो सानो घोडा सुम्पन सक्दिनँ भने म अरू कुनै पनि थोक सुम्पन्नँ ।’

‘तर अरूले के ठान्छन्, के त्यसले कुनै फरक पाछ र ?’ बूढाले सोधे ।

‘हो,’ लुसियान् फ्याट्ट बोल्यो ।

‘किन ?’

लुसियान्ले भुइँमा आँखा अड्यायो । यस प्रश्नको जवाफमा उसले के भन्न ठीक हुन्थ्यो होला ? ती बूढा उसका साथी थिए, उसको एउटा मात्र साथी; यसैले उनीसँग साँचो कुरा बोल्नु उचित थियो ।

‘यसले ठूलो फरक पाछ,’ उसले फटाफट भन्यो; ‘किनभने तिनीहरू सबैले मलाई घृणा गर्छन् र मलाई मूर्ख र दुष्ट भएको सम्झन्छन् । मैले पुरस्कार जित्न सकेको भए, र तिनीहरूले मैले यस बेंसीमा भएका अरू सबै केटाहरूभन्दा राम्ररी कुँदन सक्छु भनी देख्न पाएका भए तिनीहरूले मलाई मन पराउन थाल्नेथिए होला ।’

‘तिनीहरूले तिमीलाई मन पराउनेछैनन्,’ उनले त्यत्तिकै भनिदिए; ‘तिम्रो कलाले तिमीले कहिल्यै प्रेम कमाउन सक्दैनौ । यससित तिमीले तारिफ कमाउन वा डाह उत्पन्न गराउन सकौला, तर प्रेमचाहिँ, अहँ तिमीले कहिल्यै कमाउन सक्दैनौ । तिमीले गर्न खोजेको यही हो भने त तिमीले आफ्नो समय मात्र बरबाद गर्छौ ।’

लुसियान्ले निरन्तर भुइँमा आँखा अड्याइ नै रह्यो, त्यसपछि अचानक उसले बूढाको अनुहारमा हेर्यो, उसका आँखाबाट आँसुका धाराहरू बर्सिरहेका थिए । ‘त्यसो भए यो सब केही कामको हुँदैन,’ ऊ गुनगुनायो; ‘तब फेरि शुरु गर्न र तिनीहरूको सामु म मनपर्दो हुने कुनै उपाय रहेनछ । मलाई लाग्छ, तिनीहरूले मलाई कहिल्यै मन पराउनेछैनन् ।’

‘के तिनीहरूले तिमीलाई रुचाएको चाहन्छौ?’ ती बूढाले दृढ़पूर्वक जवाफ दिए; ‘तब मनपर्दो बन्न तिमीले आफैलाई तयार पार्नेपर्छ; तिमीले तिनीहरूलाई प्रेम गर्न आफ्नो सीप तिनीहरूको सेवामा प्रयोग गर्नुपर्छ। यो सब एक छिनमा हुँदैन, यसो हुन वर्षौंसम्म पनि लाग्न सक्छ, तर तिमीले कोशिश गरि नै रहनुपर्छ।’

लुसियान्ले बूढा मान्छेतिर पुलुकक हेर्यो। प्रेम गर्ने विषयमा खूब जान्ने यी अनौठा बूढा किन यहाँ यी पहाडहरूमाथि एकलै बस्दैछन् होला? किन उनी अरू सबै मानिसहरूदेखि अलग रहन्छन् होला? यस कुरामा ऊ छक्क पर्यो। लुसियान्ले के सोच्दैथियो भनेर बूढाले अड्काल काटे। ‘मैले प्रेम गरेर अरू मानिसहरूको सेवा गर्ने विषयमा कुरा गरेकोमा तिमी छक्क पर्यौ, होइन त?’ उनले सोधे; ‘यस कुरामा अचम्म मानेर तिमीले ठीक गर्छौ। बाबु, यसको लामो कथा छ।’

‘ए,’ लुसियान्ले सही थप्यो; ‘तपाईं यहाँ माथि एकलै बस्नुहुन्छ र मसँग बाहेक अरू कसैसँग बोल्नुहुन्न; तब अरू मानिसहरूलाई प्रेम गरेर सेवा गर्न त तपाईंलाई निककै गाह्रो हुन्छ होला भन्ने म सोच्दैथिएँ।’

केही बेरसम्म बूढा चुपचापसित माथि डाँडाका चुचुराहरूतिर हेर्दै बसे, त्यसपछि उनी बोले। ‘म तिमीलाई मेरो कथा बताउँछु है, तर याद राख: यो एउटा गोप्य कुरा हो; मैले यो कुरा अरू कुनै जीवित प्राणीलाई बताएको छैनँ। तर तिमीले ममाथि भरोसा गरेका छौ; यसैले म पनि तिमीमाथि भरोसा गर्छु।’ लुसियान् लाजले कालोनीलो भयो। यी अन्तिम शब्दहरू उसलाई राम्रो लाग्यो; ती सुन्दा पुरस्कार गुमाएको उसको उदास केही मात्रा कम भयो; किनकि उसको विचारमा, पुरस्कारहरू जित्नु भन्दा त कसैको भरोसा पाउनु कता हो कता राम्रो थियो।

‘म शुरुदेखि नै भन्न थाल्नेछु ल,’ बूढाले त्यत्तिकै भने; ‘म एउटै मात्र छोरो थिएँ, र मेरा बुवाले मलाई नदिनुभएको कुरा यो संसारमा केही पनि थिएन। यदि कहिल्यै एउटा केटो पुलपुलिएको थियो भने, त्यो म नै थिएँ। म निककै बाटो थिएँ; अनि जब म जवान भएँ, तब बैङ्कमा मेरो राम्रो जागिर थियो। मैले मेहनतसँग काम गर्दथेँ, र उन्नति गरेँ। म एउटी तरुणीसँग प्रेममा फसेर उसलाई विवाह गरेँ। परमेश्वरको कृपाले हाम्रा दुईटा छोराहरू

जन्मे; र मलाई विश्वास छ, केही वर्षसम्म त म एउटा असल पति र असल बुवा थिएँ।

तर मैले केही खराब मानिसहरूको संगत गरेँ। तिनीहरूले मलाई आ-आफ्ना घरमा बोलाउँथे। तिनीहरू जुवा खेलन रुचाउँथे र तिनीहरूले बेस्मारी रक्सी खान्थे। तिनीहरूप्रति म खूब आकर्षित बनें, र मैले तिनीहरूकै चालचलन नक्कल गर्न थालें। यसरी नै मैले बिस्तारै बेसरी रक्सी धोक्न र जुवा खेल्दा-खेल्दै धेरै धेरै पैसा उडाउन थालें। यी वर्षहरूको विषयमा मैले तिम्रीलाई धेरै बताउनुपर्दैन। म घरदेखि बाहिरको बाहिरै हुन्थे, र प्रायः राति मात लागेको अवस्थामा घर फर्केर आउँथे। मेरा साना छोराहरूले मलाई मन पराउन छोडे र मसँग डराउन थाले। मेरी पत्नीचाहिँ एउटी असल स्त्री थिइन्। उनले मेरा निमित्त प्रार्थना गर्थिन्, र मलाई पिउन छोड्नुहोस् भनी बारम्बार विन्ती गर्थिन्; तर मैले चाहेर पनि पिउन छोड्ने सकिनँ।

हाम्रो सबै पैसा सिद्धिएको थियो, अनि मानिसहरूले मेरो विषयमा र मेरो कुलतको बारेमा गफ गर्न थालेका थिए। बैङ्कका मेनेजरले मलाई दुईपल्ट चेतावनी दिए, तर तेस्रो पल्टमा जब म सडकहरूहुँदा रक्सी लागेको भेट्टाइएँ, तब उनले मलाई बरखास्त गरिदिए। त्यस दिन मेरो होश खोल्थे र घर गएर मैले आफ्नो जागिर गुमाएँ भनेर मेरी पत्नीलाई बताइदिएँ। यसमा उनले यसो भन्दै जवाफ दिइन्: 'त्यसो भए म गएर कहाँ काम गर्नुपर्ला। हाम्रा नानीहरूलाई हामीले अलपत्र पार्नुहुँदैन।' मैले अर्को जागिर खोज्न खूब कोशिश गरेँ, तर मानिसहरू मलाई चिन्थे, र कसैले पनि मलाई जागिर लगाउँदैनथे। तब मैले जुवा खेलेरै पैसा कमाउन खोजेँ, तर मेरो भाग्य कहिल्यै खुलेन। मैले आफूसँग भएको अलिकता पैसा समेत गुमाएँ।

मेरी पत्नी दिनदिनै काममा जान्थिन्, साथै घर र हाम्रा दुईजना छोराहरूलाई पनि हेर्थिन्, तर हामी सबैको पेटपालो गर्न चाहिएको जति उनले कमाउन सकिनन्। एकदिन उनी आएर हामी ऋणमा परेको कुरा बताइन्, तर हामीसँग ऋण तिर्न कुनै पैसा थिएन। हाम्रा ऋणहरू तिर्न र आफ्नो लागि रक्सी किन्न पैसा पाउनको लागि म आकुल व्यकुल भएँ। तब मेरो नोकरी हुँदा मैले बैङ्कमा काम गरेको याद भयो। मलाई बैङ्कभित्र सबै कुराहरू कहाँ-कहाँ छन् जान्दथेँ; यसकारण मैले चोरी गर्ने निर्णय गरेँ। मेरो

चलाख योजनाले काम गर्‍यो, तर त्यो त्यति चलाखीपूर्ण थिएन। म पक्राउ परें। मैले बैङ्कलाई पैसा फर्काउन सकिनँ; यसैले तिनीहरूले मलाई लामो समयसम्म झ्यालखानामा हाले।

म जेलमा हुँदा मेरी पत्नी सिकिस्त बिरामी भइन्। उनी बढी परिश्रम गरेकी थिइन्, र हाम्रा छोराहरूले पुग्ने गरी खाना खान पाऊन् भनेर उनी आफैँ थोरै खान्थिन्। तीन खेप उनी मलाई झ्यालखानामा भेट्न आइन्। त्यस बेला उनी खिन्न र ज्यादै पातली भएकी थिइन्। त्यसपछि मेरो जेठो छोरोले उनी आउने नसक्ने गरी साह्रै बिरामी छिन् भन्ने खबर एउटा चिट्ठीमा लेख्यो। केही हप्तापछि त एउटा पुलिसले मलाई उनको छेउमा उनीबाट अन्तिम बिदा लिनु भनी लगेको थियो। उनी मर्न लागि रहेकी थिइन्; तिनीहरूले उनी क्षयरोग लागेर मरिन् भने, तर मलाई थाहा छः उनी पीरले मरिन्, र मैले नै उनलाई मारेको थिएँ।

त्यसपछिका महिनाहरूमा के भएको थियो, यसको मलाई कम्तिमा सम्झना छ। मेरो मन एकदम लाटिएको जस्तै थियो, र मैले आफ्नो होश गुमाएको थिएँ। त्यतिखेर मेरो एउटै मात्र सान्त्वना कहाँबाट आउँथ्यो म तिमिले अहिले बताउँछुः मेरो जीवनभरि नै मैले काठ कुँदने काममा खूब चासो लिएँ। अनि झ्यालखानाको सँगोल कोठामा उनीहरूले मलाई औजारहरू चलाउन र काठका टुक्राहरू ताच्दै चोइट्याउन दिए। बिस्तारै-बिस्तारै म सिपालु हुँदै गएँ। अनि एकजना दयालु झ्यालखानाको हाकिमले मेरा हस्तकलाहरू लिएर शहरमा बेच्न थाले। यसरी मैले केही पैसा कमाएँ र त्यसलाई जोहो गरें। एउटा नयाँ जीवन शुरु गर्न एकदिन मसँग पर्याप्त पैसा हुनेछ भन्ने मेरो आशा थियो। मैले सोचेको भन्दा छिट्टै त्यो जेलबाट निस्कने दिन आयो। जेलको हाकिमले मलाई आफूकहाँ बोलाएर यसो भनेः मेरो राम्रो व्यवहारले गर्दा उनीहरूले मलाई छिट्टै छोड्ने भएको थियो। म चाँडै फेरि स्वतन्त्र हुनेथिएँ। खुशी हुने हो कि दुःखित हुने हो, के गर्ने हो भन्ने थाहा नपाएर म फर्केर कैदीहरूको सँगोल काठातिर भौतारिएँ। मेरो विचारमा, झ्यालखाना छोड्नु राम्रो कुरा थियो, तर म कहाँ जाऊँ, र मैले कसरी एउटा नयाँ जीवन सुरु गरूँ? यस विषयमा मलाई फिक्री लागेको थियो। एउटा कुरामा म एकदम निश्चित थिएँः मेरा छोराहरूले मलाई फेरि कहिल्यै देख्नुहुँदैन, न मैले यी वर्षहरू कहाँ बिताएको थिएँ, सो

थाहा पाउनु हुन्छ। उनीहरूका बाजेबज्यैले उनीहरूलाई पालेका थिए, र म जान्दथेँ, आफ्नो सामु सुन्दर भविष्य लिएर उनीहरू तगडा र ज्ञानी भएर हुर्किदैथिए। मेरो बदनामको खातिर मसँग उनीहरूको कुनै संगत नहोस्, तर उनीहरूका लागि म मरेको बराबर हुन चाहन्थेँ।

मेरो छुटकाराको दिन आयो; आफ्नो खलतीमा मेरो थोरै बचत रूपैयाँ बोकेर म हिँडेँ र पहाडतिर जाने पहिलो रेल पक्रेँ। म यही गाउँमा निस्कें; किनभने मैले रेलबाट एउटा मानिसलाई आफ्ना गाईहरूको बथानसित आपत परिरहेको देखेँ। उसका गाईहरू एउटा भत्किएको बारबाट घचेटेर भाग्न खोज्दैथिए। मैले उसलाई तिनीहरूलाई सडकमा फर्काएर ल्याउन सघाएँ, र ऊसित मलाई काम दिनुहुन्छ कि भनेर विन्ती गरेँ। उसलाई मेरो खाँचो थिएन, तर उसले माथि पहाडको पाखामा भएको एउटा घरतिर औल्यायो। त्यहाँ माथि एउटा गाउँले बस्थे, जसको छोरा तल बेंसीमा तालका शहरहरूहुँदो एउटा व्यवसाय सिक्न गएको थियो। उनैलाई उनको छोरोको ठाउँमा काम गर्नेको अति खाँचो थियो, उसले मलाई भन्यो।

म त्यो दिन कहिल्यै बिर्सनेछैनँ। मैले त्यो घर भेट्टाएँ, र म आइपुग्दा ती मानिसले बाहिरै काठ चोइट्याइरहेका थिए। म नजिक गएर उनको अगाडि उभिँएँ। म थकित थिएँ र मलाई भोक लागेको थियो, अनि मेरो मन व्याकुल भएको थियो। यसैले मैले सोझै उनीसँग मेरो लागि कुनै काम छ कि भनेर सोधेँ। उनले मलाई माथिदेखि तलसम्म नियालेर हेरे। उनको अनुहार मिलनसार थियो र उनका आँखा दयालु थिए।

‘तिमी त हाम्रा गाउँका होइनौ,’ उनले भने; ‘तिमी कहाँबाट आएको? तिमी को हौ?’

‘म जेनेवाबाट आएको’

‘तिम्रो पेशा के हो?’

‘मेरो कुनै पेशा छैन।’

‘त अहिलेसम्म तिमीले के गरिरहेका थियौ?’

मैले कुनै मिल्दो झूटको कल्पना गर्न खोजेँ, तर ती मानिसले मतिर अति सोझोसँग हेरेका, र उनको अनुहार एकदम निश्छल भएको हुनाले मैले उनलाई साँचो कुरा बताउनुपर्छ भन्ने मलाई थाहा भयो। मेरो

विषयमा अरू केही पनि कुरा होइन, तर सत्य कुरा मात्र उनले जानेको म चाहन्थे।

‘म त भख्रैरै झ्यालखानाबाट निस्केर आएको छु,’ मैले सोझै भनें।

‘किन तिमी झ्यालखानामा बस्यौ?’

‘पैसा चोरेकोले।’

‘तिमीले मेरो पैसा चोर्नेछैनौं भनेर म कसरी जानूँ त?’

‘किनभने म जीवन फेरि शुरु गर्न चाहन्छु; ममाथि भरोसा गर्नुहोस् भनी विन्ती गर्दछु। तपाईंले ममाथि भरोसा गर्न सक्नुहुन्न भने म गइहाल्छु।’ फेरि उनले मलाई माथिदेखि तलसम्म हेरिरहे, त्यसपछि उसले मसँग हात मिलाए। तब म उनको छेउको बेन्चीमा बसेर रोएँ।

पाँच वर्षसम्म मैले ती मानिसको निम्ति खूब काम गरेँ। त्यस बेला मैले कसैलाई साथी बनाइनँ, र कहिल्यै छुट्टी लिइनँ। मेरो एउटै आनन्द भनेको मैले माया गर्ने ती मानिसको काम गर्नु नै थियो; किनकि अरू सबैले मलाई इन्कार गर्दा उनले मलाई ग्रहण गरेका थिए। उनले किन मसित यस्तो व्यवहार गरेका थिए होला भनेर मैले धेरैपल्ट विचार गरेँ। एक रात मैले उनलाई आफ्नो छोरासँग गफ गरिरहेको सुनें; ऊ सप्ताहन्तमा शहरबाट घरमा आएको थियो।

‘बुवा,’ छोराले भन्यो; ‘उसको विषयमा केही पनि नबुझीकन तपाईंले त्यो कैदीलाई किन स्वागत गर्नुभएको? निश्चय नै यो एउटा ठूलो गल्ती थियो।’ ‘मेरो छोरा,’ ती मानिसले जवाफ दिए; ‘चाहे असल चाहे खराब, प्रभु येशूले सबैलाई स्वीकार गर्नुहुन्छ; अनि हामी उहाँका चेला, के हामीले त्यसरी नै गर्नुपर्दैन र?’

गर्मी याममा हामीले गाईहरू माथि लेकमा लग्थ्यौं र जुन पहाडी गोठमा म अहिले बस्दैछु, यही गोठमा बस्थ्यौं। यहाँ यस पहाडमा भएको शान्ति मभित्र छाएर मलाई निको पार्यो; अनि बिस्तारै मैले पनि परमेश्वरको प्रेम र कृपामा विश्वास गर्न थालें। तर चार वर्ष बितेपछि मेरा मालिक कमजोर र रोगी हुन थाले। उनी डाक्टरकहाँ गए, तर उनको लागि केही उपचार गर्न सकिँदैनथ्यो। एक वर्षसम्म मैले उनको स्याहार गरेँ; अनि उनको छोरा घरीघरी उनलाई हेर्न आउँथ्यो। तर आखिर उनी बिते,

र मलाई एकलै छोडे। उनी मरेको दिनको रातमा उनले मसँग मेरी पत्नीले गरेझैं परमेश्वरको प्रेम र कृपाको बारेमा कुरा गरे। परमेश्वरले कसरी जुन खराब काम हामीले गरेका छौं, त्यही हामीलाई क्षमा गर्न सक्नुहुन्छ भनेर उनले मलाई बताए।

यसरी मैले आफ्नो एकमात्र मित्रलाई गुमाएँ; तैपनि उनको छोरा मप्रति कृपालु थियो। त्यस बेलासम्म ऊ धनी भइसकेको थियो। उसले गाईहरू बेचे र मलाई यो गोठ दियो। यसरी यो गोठ मेरो भयो। तब मैले एउटा बाख्रा र केही कुखुरा किनेर आफ्नै झिटीझाम्टाहरू बटुलें र यहाँ ल्याएर आएँ; अनि त्यस बेलादेखि म यहाँ बस्दै आइरहेको छु।

शहरको पसले, जसले मेरो हस्तकला बेच्छ, ऊ मेरो एउटै मात्र साथी हो। उसले बेला-बेलामा मेरा छोराहरूको बारेमा मलाई खबर दिन्छ। उनीहरू हुर्केर राम्रा भएछन्। उनीहरूले पढाइमा राम्रा गरेछन्। एकजना डाक्टर भएछ भने अर्कोचाहिँ व्यापार गर्छ। म जीवितै छु भन्ने कुरा उनीहरूलाई थाहा छैन, र त्यस्तै ठीक छ। मैले उनीहरूलाई दिन सक्ने मसँग के नै पो छ र? मेरो नाउँको खातिर उनीहरूलाई कलङ्क मात्रै लाग्थ्यो।

जुन बेलादेखि म परमेश्वरमाथि, उहाँको प्रेम र कृपामाथि विश्वास गर्दै आएँ, त्यस समयदेखि नै मैले कुराहरू मिलाउन चाहन्थें। हुन सक्छ, मैले बैङ्कबाट चोरेको पैसा कहिल्यै फर्काउन सकिदैन होला; तापनि मैले दुःखसँग खूबै काम गरेको छु, र करिब-करिब चोरेको जति पैसा मैले जम्मा गरेको छु। जब मैले पूरा रकम जम्मा गरेको हुन्छु, तब म एउटा खाँचो परेको मान्छेलाई वा कल्याण-सेवा गर्ने संस्था खोजेर यो रकम दिन चाहन्छु। यसरी नै मेरो विचारमा, म त्यो ऋण चुक्ता गर्छु र सब कुरा मिलाउँछु।

जीवन फेरि शुरु गर्ने कुनै उपाय हुँदैन भनी तिमी मलाई भन्छौ। तर यसमा तिमी गलत छौ। तिमिले भन्दा त मैले नै कुरा धेरै बिगारेको छु, र त्यसको नमीठो फल भोग्दै आएको छु। तर म विश्वास गर्छु, परमेश्वरले मलाई क्षमा गर्नुभएको छ, अनि जुन ऋण मलाई लागेको छ, त्यो चुक्ता गर्न म परिश्रम गरेर दिनहरू बिताउँदैछु। परमेश्वरले मलाई के भएको चाहनुहुन्छ, त्यस्तो बन्न म प्रयत्न गरिरहेको छु। मैले गर्न सक्ने यति नै हो

- कसैले गर्न सक्ने पनि यति नै हो। बितेका कुराहरू हामीले परमेश्वरमा राखिदिनुपर्छ।’

तब बाखा आइपुग्यो र आफ्नो खैरो टाउको बूढाको घुँडामा अड्यायो। अब त्यसले दूध दुहुने बेला भइसक्यो भनेर उनलाई सम्झाउन टाउकोले ठेल्यो। लुसियान् जुरुक्क उठ्यो र जानलाई तयार भयो। ऊ बिस्तारै घरतिर हिँड्यो। ‘जुन ऋण मलाई लागेको छ, त्यो चुक्ता गर्न म परिश्रम गरेर दिनहरू बिताउँदैछु; ... परमेश्वरले मलाई के भएको चाहनुहुन्छ, त्यस्तै बन्न म प्रयत्न गर्दैछु।’ बूढाले भनेको यही कुरा लिएर उसले खूब विचार गर्‍यो, यतिसम्म कि पुरस्कारको कुरा त उसलाई केही पनि होइन झैं लाग्दथ्यो, अनि उसले आफूलाई त्यस कुरामा त्यति बिघ्न फिक्री नगरेको पायो। अँ, दानिएलको खुट्टा जस्ताको त्यस्तै बनाउन त उसले सकेन। तर एकदिन उसको निम्ति केही विशेष काम गरिदिने मौका उसले पाउला। तब बूढाले भनेको दोस्रो बुँदा रह्यो। एउटा असल केटो बन्न उसले कोशिश गर्न सक्थ्यो। असल व्यवहार देखाउन सक्ने पहिलो ठाउँ उसकी आमा थिइन्। उनी ज्यादै दुःखित थिइन्, किनभने उसको हस्तकला टुक्राटुक्रा भएको थियो। अच्छा, सारा साहस बटुलेर उसले उनलाई उसको लागि त्यसको केही मतलब छैन भनेर देखाउन सक्थ्यो, र त्यसपछि उनी फेरि खुशी हुनेथिइन्।

बनबाट निस्केपछि उसले आफ्नो घरका झ्यालहरूमा बत्तीका सुन्तला रङ्गका किरणहरू बाहिरतिर चम्किरहेका र उसलाई स्वागत गरिरहेका देख्न सक्‍यो। ऊ घरतिर हतारियो, हल्कासँग दौडेर घरका खुड्किला चढ्यो र बरण्डामा उभिएर उसकै बाटो हेरिरहेकी आमालाई म्वाइँ खायो। ‘मलाई भोक लागेको छ, आमा!’ उसले उज्यालो अनुहार लिएर भन्यो; ‘के तपाईंले मेरो भाग छुट्याएर राख्नुभएको छ?’ आफ्नो सुरुवाको कचौराबाट उनीतिर आँखा उठाएर ऊ हाँस्यो। अनि जब उनी पनि हाँसिन्, तब खिन्नता उनका आँखाबाट हट्यो।

१४

हस्तकलाको प्रतियोगिता

भोलिपल्ट सबैरै घामले दानिएललाई बिउँझायो र त्यस दिन कुनचाहिँ विशेष कुरा हुन लागिरहेको छ होला भनेर सम्झन खोज्दै ऊ केही मिनेटसम्म पल्टिरह्यो । चाँडै उसलाई याद भयो । तब पलङ्गमा बसेर उसले ठूलो स्वरले अनितालाई बोलायो । ‘अनिता,’ उसले चिच्यायो; ‘छिटो आऊ त! म तिमीले पुरस्कार पाएको हेर्न आउँदैछु; मेरो सबभन्दा राम्रो कालो, नरम रेसमी लुगा र मेरा बुट्टावाला खकानु साथै मेरो इष्टकोट ल्याइदेऊ; छिटो भनेको!’ उसले यो कुरा चार चोटि नभनेसम्म अनिताले नसुनेझैं गरिन् । त्यसपछि तिनी उठेर बसिन् । ‘चुप लाग, दानि!’ तिनले झन् कुरा काटेर भनिपठाइन्; ‘त्यो पुरस्कार मैले पाउँला जस्तो मलाई लागेकै छैन । अनि जे भए पनि यति छिट्टै कपडा लगाएर तयार हुनु खाँचै छैन; बुवा त भर्खरै मात्र उठ्नुभयो ।’

दानिएलले खुइय्य गरेर फेरि पल्टियो, तर उसले कुरा रोक्न सकेन; किनकि ऊ साह्रै उत्तेजित भइसकेको थियो । उसले क्लाउसलाई पलङ्गमाथि तानेर आफूसँगै राख्यो र यसको नरम सेतो कानमा खुसखुस गर्न थाल्यो । ‘क्लाउस! म आज गाडामा बसेर जान्छु,’ उसले गुनगुन गर्‍यो; ‘अनि म

केटाकेटीहरूले तयार गरेका सब कलाहरू हेर्न पाउँछु; तर अनिताको चाहिँ सबभन्दा राम्रो छ। अनि तिनले त्यो सुन्दर पुरस्कार पाएकी म हेर्न चाहन्छु; त्यत्तिखेर म आफैले सकेजति जोडले ताली पिट्नेछु; अनि म मेरा सबभन्दा राम्रा खकानु लगाउनेछु ... ।' क्लाउसले हाय गर्‍यो; दानिएलले पनि त्यसै गर्‍यो; किनकि यत्तिखेर अझ निक्कै सबैरै थियो। केही समय-पछाडि जब अनिता हेर्न आइन्, तब तिनले तिनीहरूलाई दुईटा स-साना डल्ला भएर गुडुल्किरहेका र घाममा फुइँ-फुइँ गर्दै मस्त सुतिरहेका भेट्टाइन्।

डेढ घण्टापछि त उनीहरू हिँडिसकेका थिए; दानिएल आफ्ना सबभन्दा राम्रा कपडाहरूमा सजिएको थियो। उसको बुवाले गाडा तान्नुभयो र अनिता उहाँको छेउमा हिँडिन्; तिनी उदास, दुःखी र खिन्न थिइन्। यस्तो सुन्दर बिहानमा कुन कुराले अनितालाई यति साह्रो दुःखी बनाएको हुन सक्थ्यो। घाम चम्किरहेको थियो, खोला टल्किरहेको थियो; अनि अनिताले पुरस्कार जित्न लाग्दैथिइन्। उनीहरूलाई खुशी पार्ने हरेक थोक थियो; दानिएलको खुट्टा दुखेको बाहेक ऊ कहिल्यै बेखुशी थिएन, न त खिन्न नै थियो। 'के तिम्रो पेट दुखेको छ, अनिता?' दानिएलले अचानक सोध्यो। 'अहँ, दुखेको छैन, दानि;' अनिताले तीखो स्वरमा जवाफ दिइन्; 'मेरो किन पेट दुख्नुपर्‍यो?' 'तिमीलाई दुखेको जस्तो मलाई लाग्यो,' दानिएलले जवाफ दियो; 'ओहो, अनिता; हेर त! मेरो जुत्तामा एउटा नीलो पुतली बसिरहेको छ।' तर अनिता नीलो पुतलीलाई हेर्न अलिकति पनि फर्किनन्। आँखा भुइँतिर लगाउँदै तिनी हिँडिरहिन्। अनितालाई के भएको थियो?

उनीहरू आइपुग्दा स्कूल-कोठा भरिन लागेको थियो। डेस्कहरू एकातिर तह लगाइएका थिए र केटाकेटीहरूका हस्तकला लामा टेबिलहरूमा थपक्क राखिएका थिए, जस्तै बुनेका र बेल बुट्टा काढेका कला, बुनेका जाली र फित्ता, साथै सिलाएका कलाहरू। यो अति सुन्दर प्रदर्शनी झल्काउँथ्यो। बुवाआमाहरू एक-एक कला हेर्दै र तारिफ गर्दै अघि सरे भने केटाकेटीहरूले एक-आपसमा ठेलाठेल गर्दै, गाइँगाइँ-गुइँगुइँ गर्दै र आँल्याउँदै थपथपाए। हुलाकीको छोरो पियर काष्ठकलाको टेबिलनिर आफ्नै हस्तकलाको छेवैमा उभिइरहेको थियो। उसले एउटा काठको मसीदानी कुँदेको थियो, जसको मसीको भाँडोमाथि एउटा भालु उभिरहेको

थियो । उसको उमेरअनुसार त्यो एउटा सुन्दर हस्तकला थियो । पियर एउटा राम्रो केटो थियो । अनि जब उसका साथीहरूले उसलाई थाप मारेर उसलाई बधाइ दिन्थे, तब ऊ अलिक कालोनीलो भयो र अर्कैतिर हेर्‍यो । तैपनि ऊ आफैँ त्यो सानो भालुसँग निक्कै सन्तुष्ट थियो । अनि जब उसकी आमा कोठा पार गरेर ऊतिर आइरहेकी थिइन्, तब उसले तिनीतिर आँखा उठायो, र गजक्क परेर हाँस्यो । लुसियान् पनि उपस्थित थियो, र सधैंझैं एकलै भई त्यस कोठाभित्र यताउति घुम्दैथियो; किनकि उसकी आमाले सुकेको घाँस भित्र्याउन भ्याएकी थिइन् र हेर्न आएकी थिइन् । उदास भएर उसले मसीदानीलाई नियालेर हेर्‍यो, र त्यो भद्दा देखिने भालु आफ्नो फट्का मारिरहेको, फुर्तिलो घोडासँग दाँज्यो । उसको घोडासित कहिल्यै आशा नगरिएको त्यो घटना नघटेको भए केटाकेटीहरू पियरको सट्टामा उसको वरिपरि झुम्मिरहेका हुन्थे होला । पियरप्रति ईख र रिसको एउटा ठूलो झट्का मनमा उठेको उसले महसुस गर्‍यो; किनकि उसको अनुहार हाँसिलो थियो, र ऊ पढाइ र खेलमा सधैं राम्रो गर्थ्यो । अनि अहिले उसले त्यो पुरस्कार जित्न गइरहेको थियो, जोचाहिँ लुसियान्कै हुनेथियो । ऊ एकलै लरखराउँदै पर कुनातिर गयो र खिन्न हुँदै भीडतिर आँखा गाढेर हेर्‍यो । फतफताइरहेका साथीहरूले घेरिएको अनिता अचम्म प्रकारले चुप रहेकी थिइन् । तिनले पुरस्कार पाउँछिन्, कतिले अनुमान गर्थे भने अरूले जेनीले जित्छिन् होला भन्ने विचार गर्थे । अड्कलबाजी, यताउति कुदाकुद र टाउका जोडाजोड खूब भइरहन्थे । कसैले एउटा, कसैले अर्को कुरा गरिरहेका थिए । अनिता मात्रै, जो सदा हाँसिली र गफाडी हुन्थिन्, केही बोलिनन् ।

दानिएलले आफ्नो हातले बुवाको हात बोलियो गरी च्याप्प समातेर कलाको हरेक थोक नियाल्दै फुत्रुक-फुत्रुक गर्दै अघि बढ्यो । सबैले उसलाई बाटो छोडिदिए र ऊ त्यताबाट भएर जाँदा तिनीहरूले उसलाई कठैबरा भने । त्यसपछि उसले हेर्न मन लागेजति सब हेरिसकेर ऊ लामो टेबिलको उपल्लो छेउमा अनिताको प्रदर्शनीनेर उभिन गयो; किनकि जब पुरस्कार विजेताको घोषणा गरिन्छ, त्यस बेला ठीक ठाउँनेर हुन उसले चाह गरेको थियो । ढोका खोलियो र ग्याङ्ग्याङ्ग गरिरहेको भीडमा एकाएक एउटा सन्नाटा छायो । जेनेवाबाट कलाको जाँच गर्ने निरीक्षक आएका थिए । ती अग्ला मानिस बिस्तारै यताउता घुम्दाखेरि र पहिले एउटा कला र त्यसपछि

अर्को कला टिप्पै र जाँच्यै गर्दा केटाकेटीहरू र आमाबुवाहरू भित्तामा अडेस लगाएर चुपचापसित उभिरहे । प्रतियोगितामा सुम्पिएका थुप्रै कलाहरूको तारिफ गरेर उनी ती सबैको विषयमा राम्रो कुरा बोले । उनी सानदार प्रदर्शनी हेर्न आएका थिए, र उनको आशा व्यर्थ भएन । अब कोठाको पर छेउको एउटा टेबिलमा रास लागेका केटाकेटीहरूका कापीहरू उनले एक-एक गरी हेरे र तिनीहरूका कामको विषयमा कुरा गरे । उनी एक दयालु, धीरजी, तर ज्यादा सुस्ती गर्ने मानिस थिए । किनभने कसले त्यो पुरस्कार पाउँदछ ? यति सबै केटाकेटीहरू जान्न चाहन्थे । अँ, अब केटीहरूका हस्तकलाको विषयमा निर्णय लिन उनी अघि बढ्दैथिए । उनी मर्सेलीको फित्तानेर पुगेर यसलाई जाँचेर राम्ररी हेरे । त्यसपछि अनिताको हातले बुनिएको स्वेटरनेर गएर उनी त्यसलाई आफ्नो हातहरूमा पल्टाइ-पल्टाइ गर्दै उभिए । कोठा यति सुनसान थियो कि एउटा सियो खसेको सुन्न सकिन्थ्यो ।

तब एकाएक सत्राटा खलबलियो । 'योचाहिँ मेरी दिदीले बनाएकी;' स्पष्ट, सफा स्वरले एउटा केटोले भन्यो । ती ठूला मानिस कुदेर आयो र टेबिलको पल्लो छेउतिर चियाएर हेरे; आशा र उत्सुकताले फुरुङ्ग भएको एउटा सानो खैरो अनुहार उनले देखे, जसले आफ्ना चम्किरहेका नीला आँखा उनीतिर उठाइरहेको थियो । 'त्यसो हो भने त तिम्री दिदी त एउटी सिपालु केटी हुनुपर्छ,' ठूला मानिसले गम्भीर जवाफ दिए, अनि बोल्दै गर्दा उनले बैसाखीहरू देखे । 'मेरो विचारमा योचाहिँ सबभन्दा राम्रो काम हो; तपाईंलाई कस्तो लाग्दछ ?' कोठामा भएका सबजना उसैका कुरा सुन्दैछन् भन्ने कुनै ख्यालै नगरीकन उत्सुकतासाथ दानिएल बोल्दैगयो । अनिताले पुरस्कार जितेकी, ऊ यति चाहन्थ्यो । दानिएल पहिले बोल्दा त ती ठूला मानिसले आफ्नो मनमा निर्णय लिएका थिएनन्, तर अब उनी निश्चित भए । 'हो, मलाई लाग्छ, यो नै सबभन्दा राम्रो छ,' ठूला मानिसले जवाफ दिए; तब तत्कालै दानिएल आफ्नो बैसाखीहरूमा सुईय्य घुम्यो र आफ्नी दिदीतिर मुख फर्कायो, जो उसको असुहाउँदो व्यवहारमा लजाएकी थिइन् । 'तिमीले पुरस्कार पायौ, अनिता!' दानिएलले ठोकुवा गर्‍यो, अनि सबैजना गलललल हाँसेर ताली बजाउन लागे । यसरी अनौठो र असाधारण पाराले केटीहरूको पुरस्कार विजेताको घोषणा गरिएको थियो ।

पियरले केटाहरूको पुरस्कार जित्यो; योचाहिँ ठीकसँग अर्थात् सुहाउँदो भाषण दिएर घोषणा गरियो; तर केटाकेटीहरूमा कसैले सुनेन। त्यसपछि सबैलाई चिया वा सर्बतको साथ गुलियो बन-रोटी, अदुवा-बिस्कुट र नरिवल-बिस्कुटको खाजा दिइयो। अनि वाह-वाह गर्ने थुप्रै साथीहरूसँग पियर घर गयो। तिनीहरू सबैले जितेकोमा उसलाई एउटा-एउटा चकलेट किने। लुसियान् एकलै पाउरोटीहरू लिन जान गाउँमा पस्यो। जब फर्केर आउँदा ऊ स्कूलमा पुग्यो, तब खेल्ने मैदान सुनसान थियो र केटाकेटीहरू सबै घर गइसकेका थिए। ऊ बिस्तारै उकालो लाग्यो, तर उसको ढाङ्ग निहुराउने र उसलाई आफ्ना आँखा भुइँमा अड्याएर हिँड्न लगाउने बोझ उसको आडमा भएको रोटीको डोकोको भारी थिएन। लुसियान् साह्रै बेखुशी थियो। एकदिन साहसिलो र हँसिलो हुनु उसलाई सजिलो लाग्थ्यो, तर अर्को दिन रिसले चुर र ईखालु हुनुबाहेक अरू केही हुन नसक्ने जस्तै लाग्थ्यो; यो किन यस्तो होला ? हिजो ती पहाड्ने बूढाकहाँबाट घर फर्कँदै गर्दा पियरले त्यो पुरस्कार जित्ने सम्बन्धमा सोचेर उसले कुनै मतलब राखेको थिएन, तर आज उसले पियरलाई घृणा गर्‍यो। परमेश्वरले तिमीलाई के भएको चाहनुहुन्छ, त्यस्तै हुन खोज्ने विषयमा ती बूढाले कुरा गरेका थिए, तरै उसले जति कोशिश गरे पनि उसले आफ्नो जीवन परिवर्तन गर्न सक्दैनथ्यो; किन होला ?

तर ती बूढा बदली भएकै थिए, तर कसरी होला भन्दै लुसियान् दङ्ग परिरहेको थियो। ती बूढाले परमेश्वरको बारेमा कुरा गरेका थिए। शायद उनले भनेको परमेश्वरले नै कुनै खराब मानिसलाई, त्यसले विन्ती गर्‍यो भने, बदली गरेर एउटा असल व्यक्ति बनाउन सक्नुहुन्थ्यो होला ? उसलाई परमेश्वरको बारेमा धेरै कुरा थाहा थिएन; अनि दानिएलप्रति क्रूर भएकोमा परमेश्वर पक्कै पनि ऊसँग रिसाउनुभएको हुनुपर्‍थ्यो होला। तर के साँच्चै परमेश्वरले उसलाई माया गर्नुहुन्थ्यो होला ? अनि पक्का त्यस्तो खराबी परमेश्वरले तुरुन्तै क्षमा दिनुहुँदैनथियो होला ? उहाँले उसलाई क्षमा दिनुभए पनि अरू कसैले पनि उसलाई माफ दिनेथिएनन्। तब उसको नमीठो बेखुशीले फेरि उसलाई छोप्यो। उसले ठूलो फुत्कार छोड्यो र रिसले रन्किँदै बाटोमा भएका ढुङ्गाहरू लात्ताले हान्यो। उसले त्यो मोड छिचोल्दैथियो, जहाँबाट अनिताको घरको नजिकै बाटो छुट्टिन्थ्यो। अनि बाटो छुट्टिएर जब

ऊ आफ्नो घरतिर जाँदैथियो, तब उसले एउटा सानो केटोले गीत गाइरहेको सुन्यो, अनि त्यो को थियो होला, सो हेर्न ऊ फरक्क फर्कियो। दुईटा चरा एउटै गुँडमा बसेझैं दानिएल र क्लाउस सुकेको घाँसको रासको खाल्डोमा बसिरहेका थिए र दानिएलको उज्यालो अनुहार कुनै चीजतिर निहुरिएको थियो। उसका बैसाखीहरू उसैको छेउमा भुइँमा त्यतिकै राखिएका थिए। साह्रै एकलो महसुस गरिरहेको लुसियान् एक कदम अगाडि बढ्यो र तिनीहरूलाई हेर्दै उभियो। अचानक आनन्दले उसका गालाहरू राता भए, र उसले एउटा हल्का सास तान्यो। किनकि सुकेको घाँसले बनेको गुँडको भित्तामा दानिएलले एउटा गुफा खानेको थियो र त्यसभित्र लुसियान्ले खूब मायाको साथ कुँदेका सबै साना-साना काठे जनावरहरू झुप्पा-झुप्पै हुने गरी राखिएका थिए। 'ए, उसो भए उनले ती उसलाई दिएछिन्, ' खुशीको हल्का फुरफुराइसँगै लुसियान्ले मनमनै विचार गर्‍यो; ' अनि उसले ती मन पराउँदो रहेछ । ' त्यसपछि सुन्ने गरी उसले भन्यो: ' तिमी केसँग खोल्दैछौ, दानि ? '

दानिएल तर्सियो, र मास्तिर हेर्‍यो, त्यहाँ उसको बिरालोको बच्चालाई मार्न खोज्ने केटा उसको सामु उभिरहेको रहेछ। प्रतिक्रियामा उसले पहिले क्लाउसलाई पेटको चारैतिरबाट च्याप्प पक्र्यो र ' गइहाल तँ दुष्ट केटो ! ' भन्यो। तर यति भनेपछि उसले लुसियान्लाई ज्यादै बेखुशी भएको देख्यो। अनि ऊ भर्खरै पाँच वर्षको मात्रै भए पनि उसको कमल हृदयले कोही बेखुशी भएको सहन सकेन। जबरजस्ती बल गरिरहेको क्लाउसलाई अझ च्याप्प पक्नेर एकछिनको सन्नाटापछि उसले थप्यो: ' म त नूहका जनावरहरूसँग खेल्दैछु; तर अनिताले भन्छिन्, मैले तिमीसँग बोल्नुहुँदैन । ' ' तर म तिमीलाई कुनै हानि गर्दिनँ नि, ' लुसियान्ले मीठो स्वरले जवाफ दियो; ' अनि तिम्रो खुट्टाको विषयमा मलाई दु:ख लागेको छ। यसैले मैले यी जनावरहरू तिम्रो लागि बनाइदिएको हुँ । ' ' तिमीले ती बनाएका होइनौ, ' हाँसिलो पाराले दानिएलले जवाफ दियो; ' मैले त तिनीहरूलाई दाउराको रासको पछाडि भेट्टाएको; स्वर्गिय दूतिकाहरूले तिनीहरूलाई त्यहाँ राखे । ' लुसियान्ले धत्रै जवाफ दिनै आँट्दा त्यतिखेर घरको ढोकाबाट अनिताको तीखो र कानै खाने आवाज सुनियो। ' दानि ! ' तिनले चिच्याइन्; ' झट्टै आइहाल; खाना तयार भयो। ' लुसियान् फरक्क फर्क्यो। ' उसो

भए उनले उसलाई भनिन्छिन्, 'उसले नमीठो मान्दै विचार गर्‍यो। तर दानिएलले ती मन पराउँथ्यो र तिनीहरूसँग खेल्थ्यो भन्ने कुरा थाहा पाउनु नै एउटा खुशीको कुरा थियो। शायद एकदिन उसले कुरा बुझाउने मौका पाउनेछ, र त्यसपछि ऊ र दानिएल साथी बनेछ होला। काटेका घाँसका बारीहरूहुँदो ऊ अलिक फुरुङ्ग हुँदै उकालो चढ्दैथियो। दानिएलचाहिँ फुत्रुक्क भान्साभित्र पस्यो र आफ्नो बस्ने ठाउँमा चढ्यो। हजुरआमाले पकाउनुभएको आलुको झोलको गन्ध सुँघेर ऊ खुशी हुँदै आफ्नो नाक खरायोले झैं हल्लाउँदैथियो।

'अनिता!' दानिएलले भन्न थाल्यो; 'लुसियान्ले भन्यो, उसले मेरा नूहका जनावरहरू बनाएको रे, तर उसले बनाएको होइन; कि के उसले ती बनाएकै हो? स्वर्गका दूतिकाहरूले तिनीहरूलाई काठको रास-पछाडि राखेका, होइन त? उसले साँचो कुरा बोलेको थिएन होला?' 'मैले तिमीलाई लुसियान्सँग कुरा नगर्नु भनेको छु, दानि,' अनिताले रिसाएर भनिन्; 'निश्चय नै उसले तिमीलाई फेरि चोट पुर्याउनेछ; ऊ एउटा दुष्ट केटो हो।' 'हो,' दानिएलले जवाफ दियो; 'अनि मैले त एकैछिन मात्रै ऊसँग कुरा गरें; तर मलाई भन त! के उसले ती बनाएको हो कि होइन, अनिता?'

अनिता हिचकिचाइन्। तिनी एउटी साँचो बोल्ने केटी थिइन्, र तिनले झूट बोल्न चाहिनन्; तर दानिएलले यो कुरा थाहा पायो भने ऊ यति साह्रो कृतज्ञ हुनेथियो कि उसले लुसियान्लाई एकैछिनमा क्षमा दिनेथियो र गएर उसलाई धन्यवाद दिनेथियो। अनि अन्तमा कुरा कहाँ टुङ्गिएला, सो भन्न केही गाह्रो थिएन: थोरै समयभित्र उनीहरू साथी हुनेथिए। दानिएललाई कसैसँग नमिल्ने बनाउनु गाह्रो कुरा थियो; तर उसले ती जनावरहरू कहाँबाट आएको कुरा थाहा पाएपछि त यसो गर्नु असम्भव हुनेथियो।

'तिमीलाई थाहै छ, तिमीले तिनीहरूलाई दाउराको रासनेर भेट्टायौं,' तिनले अन्तै कहीं हेरेर जवाफ दिइन्; 'त्यसो हो भने उसले ती कसरी बनाएको हुन सक्छ र? अबुझ नहोऊ न, दानि!' 'उसले बनाएको भनेर उसैले भन्यो,' दानिएलले जवाफ दियो; 'तर उसले बनाएको थिएन भन्ने मलाई थाहा थियो। पक्कै स्वर्गका दूतिकाहरूले ती ल्याएका हुनुपर्छ; होइन त, अनिता?' 'ओहो, मलाई थाहा छैन, दानि!' अनिताले थकित

हुँदै जवाफ दिइन्; 'तिमी कति फतफताउँछौ। तिम्रो सुरुवा छिटो-छिटो खाऊ; चिसो हुन्छ।' ज्ञानी भएको दानिएलले आफ्नो नाक आफ्नो कचौरामा डुबायो, तर हजुरआमा, जसका आँखा धमिला थिए, तर जसले अरू मानिसहरूले भन्दा बढी देख्न सक्नुहुन्थ्यो, उहाँले नजर लगाएर अनितातिर हेर्नुभयो। दाउराको रासनेर भेट्टाइएका जनावरहरूको कुरा उहाँले पनि सुन्नुभएको थियो र छक्क पर्नुभएको थियो।

अनि हजुरआमाले तिनीतिर नजर लगाएर हेरिरहनुभएको थाहा पाएर अनिता लजाउँदैथिइन् र चुल्होतिर गएर तिनले केही सुरुवा थपेझैं बहाना गरिन्। तर तिनले थोरै मात्र थपिन्, किनकि तिनी पटकै भोकाएकी थिइन्; किनकि जुन दिनको बाटो तिनले धेरै अगाडिदेखि हेरिरहेकी थिइन्, त्यो पूरा बिगारिएको थियो। एकदम चाह गरेको त्यो पुरस्कार तिनले पाएकी थिइन्, तर त्यसले तिनलाई अलिकति पनि खुशी तुल्याएको थिएन। वास्तवमा तिनी अति दुःखी थिइन्। तिनले चुपचापसित खाने भाँडाहरू पखालिन्, त्यसपछि निद्रालु, तातो जीउ भएको दानिएललाई सुताइन् र म्वाइँ खाएर लुसुक्क बाहिर लागिन्। गर्मी यामका साँझहरूमा तिनी एकलै बाहिर हुनु मन पराउँथिन्, जब तिनलाई जस्तो मन पर्थ्यो, त्यस्तै गर्न पाउँथिन्, जहाँ तिनी र शान्त नीला पहाडहरू मात्र हुन्थे। तर आज राति भने कुरा फरक थियो; किनकि कुनै कुराले तिनलाई खुशी पार्न सक्दैनथियो, र तिनी केही पनि विचार गर्न सकिदैनथिन्, तर टुक्रा-टुक्रा पारिएको त्यो सानो घोडाको बारेमा, जो क्याच्च कुचिएको र भुइँमा फ्याँकिएको थियो, साथै दानिएलसित रिसाएर तिनले कुरा गर्दाखेरि उसको अनुहार कति अँध्यारो भएको थियो, त्यसको विषयमा मात्र विचार गर्न सकिथन्। 'शायद, अब म कहिल्यै एकलै हुनु मन पराउनेछैनँ होला,' अफसोसी अनिताले विचार गरिन्; तिनी फरक्क घरतिर फर्किन्। 'मैले कसैलाई बताउन सके कति राम्रो हुन्थ्यो; तब मेरो मन दुखेको सहनु त्यति गाह्रो हुनेथिएन होला। आमा अझै जिउँदै हुनुभएको भए आहा। ओहो, मैले त्यो कहिल्यै, अँ कहिल्यै नगरेको भए ...।'

१५

अर्को ख्रीष्टमस - अनि बिस्कुटका भालु

शरद् लाग्यो; र लेकबाट गाईहरू फर्केर आए। दानिएल दिनप्रति दिन बढ्दैथियो र अग्लो हुँदैगयो। असोजमा गाउँको साकीले उसको लागि एक जोड़ा नयाँ जुत्ता बनाइदिनुपर्ने भयो। दिनदिनै ऊ शिशु-मन्दिरमा जान्थ्यो र बर्नियरज्यूले उसलाई गाड़ामा तानेर घर ल्याइदिने दुईजना ठूलूला केटाहरूलाई हरेक हसा एक-एक फ्रेङ्क (स्विजेरल्याण्डको पैसा) दिनुहुन्थ्यो। अब ख्रीष्टमस फेरि नजिकै आएको थियो; घरको छानामा एक फुट हिउँ जमेको थियो। घरको मूल-ढोकादेखि चिप्लेटी-गाड़ा गुढने मुख्य बाटोसम्म दानिएलको बुवाले हिउँमा बाटो खन्नुपरेको थियो। सानो खोल्सा शान्त थियो; किनकि त्यसको पानी जमेको थियो; अनि जमेको बरफका हिमलम्ब चट्टानहरूबाट टिलिक्क परेका तरवारहरूझैं झुण्डिरहेका थिए। हरेक बिहान अनिता र दानिएल ताराको उज्यालो हुँदै चिप्लेटी-गाड़ामा चढेर स्कूल जान्थे, तर घाम लागि रहेको बेलामा घर फर्कन्थे; त्यस बेला हिउँ थुप्रै हीराहरूझैं झलल्ल जगमगाउँथ्यो र आकाशचाहिँ गाड़ा नीलो हुन्थ्यो।

दानिएलको लागि ख्रीष्टमस एक विशेष अवसर थियो; किनकि उसको जीवनमा घटेका सबै मुख्य घटनाहरूचाहिँ ख्रीष्टमसतिर नै घटेका थिए। एउटा ख्रीष्टमस-साँझमा उसकी आमा मरेकी थिइन्। दानिएलले उनलाई थाहा नभई गुमाएकोमा त्यति अफसोस मान्नुनपरे तैपनि बुवाको मलिन अनुहारमा उसले उदासको छाया चाल पायो। यस्तो बेलामा उसले बुवा र अनितालाई बढी माया गर्थ्यो। दानिएलले उसलाई चाहिएको जति माया हजुरआमा र अनिताबाट पाउँथ्यो। यसैले उसलाई कहिल्यै आफ्नी आमाको सम्झना आउँदैनथियो। जब हजुरआमाले पवित्र बाइबलबाट स्वर्गको विषयमा पढेर सुनाउनुहुन्थ्यो, त्यस बखतमा मात्र उसलाई उनको सम्झनाको झल्लको आयो। त्यस बेला उसले भित्तामा झुण्डिएको उनको फोटोमाथि आँखा गाढ्थ्यो र के विचार गर्थ्यो भने जब उसको स्वर्ग जाने बेला आउँदैथियो, तब ठ्याक्कै अनिताको अनुहारजस्तै उसलाई नै हेरिरहेकी र उसलाई स्वागत गरिरहेकी आमाको मायालाग्दो, हाँसिलो मुहार हेर्नु आहा कति मजा हुन्थ्यो होला।

ख्रीष्टमस उसको जन्म-दिन पनि थियो; अनि यो साल ऊ ६ वर्षको भयो। ६ वर्षको हुने सम्बन्धमा उसले धेरै अघिदेखि नै मनमनैमा के सोचिरहेको थियो: ख्रीष्टमस-दिनको बिहान ऊ एउटा नयाँ केटो भएर बिउँझने उसको आशा थियो। यसैले जब ऊ अँध्यारो छँदै न्यानो पलङ्गमा पल्टियो, तब उसलाई अलिक खल्लो लाग्यो; किनकि उसले सोचे जस्तो हुँदैनथियो। ऊ अघिभन्दा ठूलो वा अघिभन्दा बलियो अथवा अघिभन्दा महत्त्वपूर्ण थिएन। त्यस बेला ऊ त गिर्जामा गएर ख्रीष्टमस-रूख हेर्न पाउने कुरा साथै हजुरआमाले उसको जन्म-दिनको शुभ-अवसरमा एउटा विशेष केक बकाउनुभएको थियो भन्ने कुरा उसले सम्झ्यो। त्यसपछि नरमाइलो लाग्ने कुनै विचारको केही ठाउँ नै रहेन।

अनि दानिएलको निम्ति ख्रीष्टमसचाहिँ क्लाउसको पनि जन्म-दिन थियो। वास्तवमा क्लाउसको जन्म-दिन त्यस दिनमा थिएन; किनभने जब क्लाउस दानिएलको चट्टीमा घस्रँदै आयो, तब अवश्य पनि त्यो लगभग चौध दिन भएको थियो, तर दानिएलले त्यस कुरामा कुनै विचार लगाएको थिएन।

सबभन्दा गजब कुरा के थियो भने ख्रीष्टमस प्रभु येशूको जन्म-दिन थियो; दानिएलले यस विषयमा धेरै कुरा त गरेन, तैपनि यस विषयमा उसले घरीघरी सोचिरहेको थियो। प्रभु येशू, त्यस सिद्ध मानिसको जन्म-दिनमै आफै पनि जन्मेको थाहा पाएर यस कुराले उसलाई विशेष किसिमले खुशी तुल्याएको थियो। ‘प्रभु येशूलाई म जन्म-दिनको उपहारको रूपमा के दिन सक्थे होला?’ आफ्ना कुमहरू हजुरआमाको घुँडामा अड्याउँदै र उहाँको अनुहारमा हेर्दै उसले सोधेको थियो। ‘उहाँलाई तिमीले आफैलाई दिन सक्छौ,’ आफ्नो बुन्ने काम एकछिन टक्क अड्याउँदै हजुरआमाले जवाफ दिनुभएको थियो। ‘अनि हे प्रभु येशू, मलाई लिनुहोस् र अरूलाई माया देखाउने, आज्ञाकारी छोरा बनाउनुहोस् भनेर तिमीले उहाँलाई पुकार्न सक्छौ। अरू सबै कुराले भन्दा यस कुराले उहाँलाई बढी खुशी पाछै।’ यसकारण त्यस दिनभरि नै दानिएलले प्रभु येशूको जन्म-दिन भनेर उहाँलाई खुशी पार्नको निम्ति मायालु र आज्ञाकारी हुन खूब कोशिश गर्‍यो, अनि उसको प्रेम सबैमाथि पोखियो। उसले हजुरआमाको तुनतान गर्ने सामान भएको बाकस मिलायो र अनिताको लागि थालहरू पुछ्यो; दिउँसो ऊ गोठमा गयो, र गाईहरूलाई भेटेर पालैपालो तिनीहरूका लुला कानहरूमा ख्रीष्टमसको शुभकामना चढायो। अनि दिनको अन्तमा जब उसले प्रार्थना गर्‍यो, तब खुसुक बोलेर उसले यसो भन्यो: ‘प्रभु येशू! मलाई आशा छ, आज तपाईंको जन्म-दिनमा मैले तपाईंलाई खुशी तुल्याएको छु।’

दानिएलको यस रमाइलो जन्म-दिनको जब साँझ पर्यो, र न्यानो लुगा लगाएर तल गिर्जामा जाने बेला भयो, तब उसको खुशीको सीमा रहेन। हिउँमाथि हाँकिने काठे चिप्लेटी-गाडामाथि बुवा र अनिताको बीचमा बसेर दानिएलले यात्रा गर्‍यो, र चिसो हावा खाँदै उसको नाक कठिङ्ग्रिएर काठझैं कक्र्यो। पूर्णिमाको जून थियो, र हिउँले ढाकेका पहाडहरू चाँदीझैं देखिन्थे। बनका सबै रूखहरू हिउँले लदेका थिए; सल्लाघारीहुँदो हाँक्दा छेउमा भएका रूखका मनिका हाँगाहरू हल्ले। अनिताले उसलाई जीउमा बलियो गरी हात बाँधिन; यसले गर्दा उसलाई खूब न्यानो लाग्यो र ऊ ढुकै थियो। सल्लाघारीबाट निस्केर र सानो पुल तरेपछि उनीहरूले अन्तिम खुला बारी शीघ्र गतिमा पार गरेर तल आए। उनीहरूको सामु त्यो सानो गिर्जा-घर थियो, जसका झ्याल र ढोकाबाट सयौं मैनुबत्तीका झिलमिल

गुलावी किरण चम्किरहेका थिए। त्यसको आँगनमा गाउँलेहरू भेला भई एक-आपसमा अभिवादन गर्दैथिए। त्यसपछि दानिएल बुवाका पाखुरामा गिर्जाभित्र बोकिएर अगाडि लगियो, र शिशु-मन्दिरका अरू तीसजना ससाना केटाकेटीहरूसित बस्न भनी पहिलो बेन्चमा राखियो। तिनीहरूले आफ्ना राता-राता गाला भएका अनुहार त्यस रूखतिर लगाएका थिए र छक्क पर्दै ट्वाल्ल हेरिरहेका थिए; तीन दिन अगाडि मात्र त्यो धूपीको रूख दानिएलको घर-छेउमा ठिहिराउने बनमा काटिएको थियो, जहाँ त्यो हिउँले लरक्क निहुरिएको थियो। अब त त्यो रूख खूब सजाइएको थियो; सुन्तला, चकलेट र अदुवा-बिस्कुटका भालुहरूले ढाकिएर त्यो जगमगाइरहेको थियो।

दानिएल मक्ख परेको थियो; किनभने अगाडि बसेर उसले त्यो रूख राम्ररी हेर्न पायो, साथै त्यो चित्र पनि देख्न पायो, जो प्रचार गर्ने मन्चको पछिल्लिर झुण्ड्याइएको थियो; त्यहाँ प्रभु येशूले बताउनुभएको साँचो छिमेकी, त्यस भलाइ गर्ने सामरीको विशाल तस्बिर थियो। ख्याति प्राप्त भएका स्वीस चित्रकारले त्यसलाई कोरेका थिए र त्यो काठको फ्रेममा हालेर राखिएको थियो। दानिएलले त्यस चित्रमा देखाइएको भलाइ गर्ने सामरीको दयालु चेहरा मन परायो, साथै त्यसको सानो गधालाई पनि मन परायो। तर त्यस तस्बिरमा उसले सबभन्दा मन पराएको थोकचाहिँ त्यो सन्त बर्नार्ड-कुकुर थियो, जो समारीको छेउमा हिँडिरहेको देखाइएको थियो। त्योचाहिँ रुडोल्फ नाम गरेको सन्त बर्नार्ड-कुकुरजस्तो थियो, जसले बजारभरि दूधको गाड़ा तात्रे गथ्र्यो। त्यो कुकुर दूधवालाको थियो, तर गाउँका सबै मसिना नानीहरूले त्यसलाई आफ्नै ठान्थे। तिनीहरू त्यसको ढाडमा चढ्थे, र आफ्ना कसिला पाखुराहरूले त्यसको थिलथिलो घाँटी वरिपरि समात्थे। अनि त्यसले तिनीहरूलाई बदमासी कुकुरका छाउराछाउरी ठानेर तिनीहरूसँग झिँजो मान्दैनथियो, बरु तिनीहरूलाई चाटिदिन्थ्यो र तिनीहरूलाई धाप दिन्थ्यो। यही भएर गाउँका सबै भर्खरका नानीहरू गिर्जा आउन मन पराउँथे; किनकि तिनीहरूले भलाइ गर्ने सामरीको चित्रमा उसको साथमा हिँडिरहेको सन्त बर्नार्ड-कुकुर हेर्न पाउँथे।

अलिक ठूला भएका केटाकेटीहरूले शुरुमा एउटा ख्रीष्टमस-भजन गाए। अनिता अरूसँग यो गाइरहेकी थिइन्; तिनका विचारहरू तिनले

दानिएललाई पहिले पल्ट आफ्नो अँगालोमा हालेकी त्यस ख्रीष्टमस-साँझतिर फर्केका थिए। त्यस बेला उनीहरूले उसलाई खुशीसाथ स्वागत गरेर ऊमाथि पूरा ध्यान दिएका र उसैलाई मात्र हेरिरहेका थिए; तर प्रभु येशूको जन्म हुँदा उहाँकी आमाले मात्र बालक येशूलाई स्वागत गरेकी थिइन्; जस्तो लेखिएको छ: 'उनले उहाँलाई ढुङ्गमा राखिन्; किनभने उनीहरूका निम्ति पाँचमा ठाउँ थिएन।' ख्रीष्टमस-भजन सकियो, र ठूला केटाकेटीहरू आ-आफ्ना ठाउँमा फर्किआए; तब शिशु-मन्दिरका नानीहरू फुत्रुक-फुत्रुक अगाडि गए। दानिएल पछाडि छोडिन पुग्यो; किनकि बैसाखीहरू हट्टाकट्टा खुट्टाहरूझैं फटाफट चल्दैन्। तर ती शिशुहरूले उसलाई पखें, र जब ऊ अन्तिम फुट्को मोरेर आफ्नो ठाउँमा पुग्यो र आफ्नो हाँसिलो मुहार तिनीहरूतिर फर्कायो, तब गिर्जामा उपस्थित भएका सबैजना हाँसे। ख्रीष्टमस-रूखको टुप्पामा भएको चम्किलो तारामाथि दानिएलले आँखा तन्काएर हेर्यो; त्यसले तल रूखभरि झुण्ड्याइएका बिस्कुटका भालुहरूमा जगमगाउँथ्यो। ऊ के गाउँदैथियो, त्यो उसले बिस्रियो; किनभने कुनचाहिँ भालु उसको हुनेछ होला भन्दै ऊ खूब उत्सुक थियो। त्यहाँ एउटा भालु थियो, जोचाहिँ हाँसिरहेको देखिन्थ्यो; पकाउनेले त्यसको थुतुनो हल्का बटारिदिएका थिए। दानिएलले निश्चय गर्यो: उसले त्यही नै पाउन चाहन्थ्यो।

जब शिशुहरू आ-आफ्ना ठाउँमा फर्केर गए, तब वृद्ध पाष्टर प्रचार गर्ने मन्चतिर उक्ले। उनी त्यस गाउँमा पैतालिस वर्षअघिदेखि यस गिर्जामा प्रचार गर्ने पाष्टर थिए, अनि हरेकले नै उनलाई मन पराउँथे। उनका कुमहरू कुप्रेका थिए, र उनको छाला पातलो भइसकेको थियो; तापनि उनी अझ, जुनसुकै मौसममा पनि, आफ्नो मण्डलीका सदस्याहरूलाई भेट्न पहाडमाथि उक्लन्थे। उनको दाही यति लामो र सेतो थियो कि उनीचाहिँ ख्रीष्टमस-बाजे हुन् कि के हो भनेर दानिएल अलमल्लमा पर्यो। अब उनले तलतिर उनको सामु गिर्जामा भेला भएका ती मानिसहरूतर्फ हेरे, जसलाई उनी प्रेम गर्दथे र राम्ररी चिन्दथे। उनी एक अति वृद्ध मानिस थिए, अनि हुन सक्थ्यो, आजको सन्देश उनको अन्तिम ख्रीष्टमस-प्रवचन थियो होला। उनले वचन बोल्न सकेका होऊन्, र त्यो नबिस्रिएको होस् भनेर प्रार्थना गरे।

अनितालाई त्यो बखान राम्ररी थाहा भएको हुनाले तिनले आधा मनले मात्र सुनेर अरू कुराहरू सोच्दैथिइन्, तर जब ती वृद्ध प्रचारकले अचानक ती शब्दहरू दोहोर्याए, जुन शब्दहरूले तिनलाई हरेक ख्रीष्टमसमा झट्का दिन्थ्यो, तब अनिता झसङ्ग भइन्। 'त्यहाँ पौवामा उनीहरूका निम्ति कुनै ठाउँ थिएन - अँ उहाँको लागि कुनै ठाउँ थिएन!' वृद्ध मानिसको सुस्त पारामा उनले यो वाक्य तीन पल्ट दोहोर्याए; अनि अनिताको विचारमा हरेक पल्ट ती शब्दहरू झन् दर्दनाक हुँदै गएका सुनिए। तिनी भए छिट्टै आफ्नो ढोका खोलिदिनेथिइन्। 'अनि' वृद्ध मानिस भन्दैगए; 'आज राति पनि उहाँ मुक्तिदाता बन्द ढोकाहरूमा उभिइरहुनुभएको छ। यहाँ अझै कति हृदयहरू छन्, जसभित्र उहाँका लागि ठावैं छैन। यस्ताहरूलाई उहाँ यसो भन्दै हुनुहुन्छ: हेर, म ढोकामा उभिएर ढकढकाउँछु; कसैले मेरो स्वर सुनेर ढोका खोल्थो भने म ऊकहाँ भित्र आउनेछु ...; यस ख्रीष्टमस-साँझमा तपाईं उहाँको विषयमा केकस्तो निर्णय गर्नुहुन्छ? के तपाईंले आफ्नो हृदयको ढोका खोलिदिनुहुन्छ? कि के तपाईंले उहाँलाई बाहिरै राखिछोड्नुहुन्छ? के त्यहाँ उहाँको निम्ति ठावैं थिएन भने दुःखलाग्दा शब्दहरू तपाईंलाई सङ्केत गरी भनिएका छन् त?'

'उहाँलाई भित्र आउनुहोस् भनेर बोलाउन मलाई मन लाग्छ,' अनिताले विचार गरिन्; 'यस भनाइको अर्थ के होला? प्रभु येशूलाई आफ्नो हृदयभित्र बोलाउने आह्वान यी प्रचारकले गरे। के मैले पनि प्रभु येशूलाई मेरो हृदयभित्र बोलाउन सक्छु र?' एकछिनको लागि अनितालाई यो एक गजबकै विचार लाग्यो; अनि के अरू मानिसहरूलाई पनि यस्तै लागेको हो कि भनेर थाहा पाउन तिनले यताउता हेरिन्। चारैतिर हेर्दाहुँदि तिनले अचानक गिर्जाको पल्लो छेउमा लुसियान्लाई आफ्नी आमा र दिदीसँग बसिरहेको देखिहालिन्। अनि जब तिनका आँखा ऊमाथि परे, तब तिनले स्पष्टसित बुझिन्: तिनी प्रभु येशूलाई आफ्नो हृदयभित्र आउने निम्तो दिन सक्दिनथिन्; किनभने लुसियान्प्रतिको घृणाले तिनको हृदय पूरापूर भरिएको थियो। अनि निश्चय प्रभु येशूचाहिँ एउटा रिसाहा र अरूलाई क्षमा नगर्ने हृदयभित्र आउन चाहनुहुन्न होला। कि त तिनले लुसियान्लाई क्षमा दिनुपर्छ, र ऊप्रति दयालु हुनुपर्छ, कि त प्रभु येशू बाहिरै बस्नुपर्ने हुन्छ। तर तिनले उसलाई क्षमा दिन र दयालु बन्न चाहँदिनथिन्, अहिलेसम्म

चाहँदिनथिन् । अर्को कुरा पनि तिनलाई याद भयो । तिनले लुसियान्को काठे कला टुक्रा-टुक्रा पारिदिएकी थिइन् र बिरालोले त्यो गरेको हो भन्दात्र कुरा मिलाएकी थिइन्; यसरी तिनले उसलाई धोका दिएकोले उसले त्यो पुरस्कार गुमाउनुपरेको थियो । प्रभु येशू तिनको हृदयभित्र आई वास गर्नुभयो भने पक्का पनि उहाँले यस विषयमा तिनीसँग कुरा उठाउनुहुनेछ; अनि यस विषयमा तिनी सुन्न चाहँदिनथिन् ।

प्रवचन सकिएको थियो, तर तिनले त्यसको थोरै भाग मात्र ध्यानसित सुनेकी थिइन्; किनभने तिनी आफ्नै विचारमा डुबेकी थिइन् । यतिखेर अगाडि गएर आफ्नो बिस्कुटको भालु लिने बेला भएको कुरा तिनलाई देखाउन दानिएलले तिनलाई हल्का धक्का दियो । गिर्जा-घर गाइँगुइँ-गाइँगुइँ बातचितले गुञ्जिँदैथियो, अनि साना नानीहरू रूखतिर अगाडि ठेलमठेल गर्दैथिए । सिकर्मी पिलेटज्यूले भालुहरू बाँड्दैथिए । दानिएलले उनको कपडाको फेरमा एकपल्ट बलियो गरी तान्यो र रूखको टुप्पामा त्यस भालुतिर आँल्यायो, जुनचाहिँ उसले अघिदेखि चाह गरेको थियो । ‘हजुर, मलाई त्यो दिनुहोस्;’ उसले मसिना स्वरले विन्ती गर्‍यो; ‘माथि ऊ त्योचाहिँ ! हजुर, म त्यही नै चाहन्छु ।’ दानिएलका बैसाखीहरूले गर्दा र ख्रीष्टमसको सम्झनामा पिलेटज्यूले उसलाई दया देखाउन चाहेर त्यो भालु झार्न लागे । यसो गर्नको निम्ति उनले भर्याङ्ग सारे, केटाकेटीहरूलाई हटाए र रूखमा तलतिरका मैनबत्तीहरू निभाए, त्यसपछि बडो मुस्किलले उनी भर्याङ्ग चढेर दानिएलले मन पराएको भालुलाई च्याप्प समातेर तल ल्याए ।

दानिएललाई काठे चिप्लेटी-गाडामाथि राखियो र त्यसमा बसेर उसलाई ताराको उज्यालोमा घरसम्म तानियो; उसको साथमा उसले छानेको त्यो भालु थियो । हरेकपल्ट जब उसले त्यो घतलागदो, बाँझिएको, तलतिर फर्किएको थुतुनो हेर्यो, तब ऊ खितितिति हाँस्यो । ऊ र उसको भालुको बीचमा कुनै विशेष रमाइलो कुरा थियो, जुन कुरा अरू कसैलाई पनि थाहा थिएन ।